

Innhold

Forord	V
Lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven)	1
§ 1 Formål	1
1 Overordnet	1
2 Effektive anskaffelser	2
2.1 Vid forståelse av begrepet	2
2.2 Regler som er utslag av formålet om effektiv ressursbruk	3
2.3 Riktig kvalitet til lavest mulig pris	3
2.4 God planlegging og gode rutiner	3
3 Det offentlige skal opptre med integritet	4
4 Samfunnstjenlig måte	5
5 Andre formål med regelverket?	6
6 Forholdet til EU-regelverkets formålsbetraktninger	6
§ 2 Virkeområde	7
1 Generelt om virkeområdet	8
2 Hvilke anskaffelser regelverket gjelder for – anskaffelsesloven § 2(1)	8
3 Hvem som er oppdragsgivere i henhold til regelverket – anskaffelsesloven § 2(2)	8
4 Unntak fra lovens virkeområde – anskaffelsesloven § 2(3)	9
5 Subsidierte kontrakter, anskaffelsesloven § 2(4)	9
6 Anvendelse på Svalbard – anskaffelsesloven § 2(5)	9
§ 3 Rettighetshavere	10
1 Overordnet	10
2 Virksomheter innenfor EØS-området	10
3 Internasjonale avtaler	11
3.1 Hvilke internasjonale avtaler omfattes?	11
3.2 WTO-avtalen (GPA)	11
4 Hva innebærer det å være rettighetshaver?	12
5 Hvilken betydning har det at en leverandør ikke er rettighetshaver?	12
§ 4 Grunnleggende prinsipper	12
1 Overordnet	12
2 De grunnleggende kravenes funksjon	13
3 Kravet til konkurranse	15
3.1 Innhold	15
4 Kravet til likebehandling	17
4.1 Betydningen av kravet	17
4.2 Likebehandling av nasjonale og utenlandske leverandører med videre	19
5 Forutberegnelighet og etterprøvnbarhet (anskaffelsesdirektivets gjennomsliktighetsprinsipp)	20

5.1	Overordnet om kravet til gjennomsiktighet i anskaffelsesdirektivet.	20
5.2	Kravet til forutberegnelighet	21
5.2.1	Kravet til forutberegnelighets innhold.	21
5.2.2	Klarhetskravet	22
5.3	Kravet til etterprøvbarhet.	22
5.3.1	Innhold.	22
5.4	Krav om åpenhet	23
6	Kravet til forholdsmessighet	23
6.1	Innhold.	23
7	Andre prinsipper?	24
8	Sentrale prinsipper fra EU/EØS-retten	26
8.1	Overordnet	26
8.2	Betydningen av EØS-avtalens grunnleggende friheter	27
8.3	Kravet til ikke-diskriminering	29
8.4	Prinsippet om gjensidig anerkjennelse.	29
8.5	Effektivitetsprinsippet	30
§ 5 Miljø, menneskerettigheter og andre samfunnshensyn		30
1	Overordnet om bestemmelsen og samfunnshensyn i offentlige anskaffelser	31
2	Rettslig forpliktelse	32
3	Hvilke oppdragsgivere som er pliktsubjekter	32
4	Miljø.	32
4.1	Overordnet	32
4.2	Krav om å innrette anskaffelsespraksisen	33
4.3	Krav i den enkelte anskaffelsen	33
4.4	Livssykluskostnader.	34
4.5	Forskriftshjemmel	35
5	Sosiale hensyn; menneskerettigheter, arbeidsforhold og andre sosiale forhold	35
5.1	Overordnet	35
5.2	Krav til å ha egnede rutiner	35
5.3	Krav i den enkelte anskaffelsen	36
6	Krav og kriterier knyttet til miljø og sosiale hensyn	37
7	Begrensninger i antall ledd i leverandørkjeden	38
8	Universell utforming	38
§ 6 Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter		38
1	Overordnet	38
2	Hvem er forpliktet til å følge forskriften?	39
3	Hvilke kontrakter omfattes?.	39
4	Hvilke krav stilles i henhold til forskriften?	39
5	Hva er lønns- og arbeidsvilkår?	40
6	Hvilke forhold skal og bør reguleres i konkurransegrunnlaget og kontrakten?	41
7	Krav til å utføre kontroll	41
§ 7 Krav om bruk av lærlinger		41
1	Overordnet	42
2	Forskrift om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter.	42
3	Når er oppdragsgiveren forpliktet til å stille krav til bruk av lærlinger?	42
3.1	Kontraktens hovedelement må omfatte arbeider der det er relevant å benytte arbeidskraft med fag- eller svennebrev.	42
3.2	Krav til varighet og verdi.	43
3.3	Særlig behov for lærlingplasser	43

4	Hvordan stille krav til bruk av lærlinger?	44
5	Forholdsmessighet	44
6	Utenlandske leverandører	45
7	Kontroll av at leverandøren oppfyller kravet	45
7.1	Krav til nødvendig kontroll	45
7.2	Leverandører som ikke har lyktes i å få ansatt lærling med videre	46
§ 7a Regler om anskaffelser av helse- og sosialtjenester		46
§ 8 Søksmål		46
1	Overordnet	47
2	Hvem kan anlegge sak for domstolen?	47
3	Søksmål om gyldighet av beslutning	47
3.1	Vilkårene for å sette en beslutning til side	47
3.2	Kontrakt må ikke være inngått	48
3.3	Beslutningen må være truffet av oppdragsgiveren under en anskaffelsesprosess	48
3.4	Beslutningen må være i strid med regelverket for offentlige anskaffelser	49
3.5	Rettens skjønnsmessige kompetanse	49
3.6	Konsekvensen av at en beslutning settes til side	50
4	Tvunget verneting	50
5	Innkjøpsfaglig skjønn	50
5.1	Begrenset overprøvingsadgang	50
§ 9 Midlertidig forføyning		52
1	Overordnet	52
2	Vilkår: Kontrakt kan ikke være inngått	53
3	Kort om vilkårene i tvisteloven	53
3.1	Reelt behov for å få kravet avgjort	53
3.2	Sannsynliggjøring av hovedkrav og sikringsgrunn	53
3.2.1	Oversikt	53
3.2.2	Hovedkrav	54
3.2.3	Sikringsgrunn	54
3.3	Åpenbart misforhold – interesseavveining	54
3.4	Fare ved opphold	55
3.5	Sikkerhetsstillelse	56
3.6	Frist for søksmål	57
§ 10 Erstatning		57
1	Overordnet	57
2	Håndhevelsesdirektivets krav til nasjonale erstatningsregler	58
3	Vilkårene – overordnet	58
4	Ansvarsgrunnlag	59
4.1	Overordnet	59
4.2	Historikk og utgangspunkter	59
4.2.1	EU-domstolens praksis	59
4.2.2	Kort om tidligere høyesterettspraksis knyttet til positiv kontraktsinteresse	60
4.2.3	Kort om tidligere domstolspraksis knyttet til negativ kontraktsinteresse	61
4.3	EFTA-domstolens vurdering av ansvarsgrunnlaget	61
4.4	Høyesteretts sak HR-2019-1801-A (Fosen Linjen)	63
4.5	Når foreligger det tilstrekkelig kvalifiserte brudd?	64
4.5.1	Fosen Linjen og EU-domstolens praksis	64

	4.5.2	Tidligere praksis knyttet til vesentlige feil fortsatt relevant?	66
	4.5.3	Særlig om feil knyttet til avvisningsbestemmelsene	69
	4.6	Rettsvillfarelse	69
	4.7	Oppsummering av gjeldende rett	70
5		Erstatning for den negative kontraktsinteressen	71
	5.1	Utgangspunkter	71
	5.2	Vilkårene	71
	5.3	Kravet til årsakssammenheng	71
	5.3.1	Overordnet	71
	5.3.2	Når foreligger det årsakssammenheng? Tidligere praksis	71
	5.3.3	Høyesteretts sak HR-2019-1801-A (Fosen Linjen)	72
	5.3.4	Betydningen av at feilen var synlig for leverandørene på tilbudstidspunktet.	72
	5.3.5	Betydningen av konkurransesituasjonen	73
	5.3.6	Betydningen av at leverandørens tilbud er mangelfullt.	73
	5.4	Utmåling av den negative kontraktsinteressen.	74
	5.4.1	Utgangspunkter	74
	5.4.2	Tidsbruk internt hos leverandøren	74
	5.4.3	Nødvendige utgifter – krav om påregnelighet	75
	5.4.4	Ekstra omkostninger for å delta i to konkurranser.	75
	5.4.5	Beredskapsutgifter.	75
6		Erstatning for den positive kontraktsinteressen	76
	6.1	Dekning av oppfyllelsesinteressen.	76
	6.2	Vilkårene	76
	6.3	Årsakssammenheng: Leverandøren ville med klar sannsynlighetsovervekt ha blitt tildelt oppdraget.	76
	6.3.1	Skjerpet krav til årsakssammenheng?	76
	6.3.2	Avvisningsgrunner knyttet til tilbudet, avlysingsadgang med videre	77
	6.3.3	Tildeling til det beste forholdet mellom pris/kostnad og kvalitet	77
	6.4	Utmåling av den positive kontraktsinteressen	78
	6.4.1	Utgangspunkter	78
	6.4.2	Faktisk utvikling av kontraktsforløpet – hypotetisk vurdering	78
	6.4.3	Fremlagte kalkyler – dekningsbidrag	79
	6.4.4	Den valgte leverandørens utgiftsnivå.	79
	6.4.5	Fortjenestemargin på sammenlignbare prosjekter.	79
	6.4.6	Gjennomsnittsbetraktninger?.	80
	6.4.7	Betydningen av tvil rundt fortjenestens størrelse	80
	6.4.8	Leverandørens erfaring med videre.	80
	6.4.9	Betydningen av kontraktens varighet	80
	6.4.10	Krav om tiltak for å omdisponere ressurser.	81
	6.4.11	Fradrag fra oppnådd fortjeneste i andre prosjekter	81
	6.4.12	Krav om påregnelighet	81
	6.4.13	Neddiskontering av erstatningsbeløpet?	81
7		Erstatning ved kontrakter kjent «uten virkning»	81
	7.1	Overordnet	81
	7.2	Erstatningskrav fra medkontrahent hvis en kontrakt blir kjent uten virkning	82
	7.3	Erstatningskrav fra øvrige leverandører dersom en kontrakt kjennes uten virkning.	82

8	Andre typer erstatning	82
8.1	Forsøk på å stanse en konkurranse.	82
8.2	Erstatningskrav fra underleverandør	84
8.3	Erstatning for tapt mulighet?	84
8.4	Erstatning på grunn av konkurranselovgivningen	84
9	Erstatning ved avlysning	85
9.1	Erstatning hvor det ikke foreligger saklig grunn	85
9.2	Erstatning hvor det foreligger saklig grunn	85
10	Leverandørens tapsbegrensningsplikt	87
§ 11	Tvisteløsningsorgan	87
1	Overordnet	88
2	Hvilke saker kan klagenemnda behandle?	88
3	Krav om saklig klageinteresse	89
3.1	Aktuell interesse.	89
3.2	Særregel for klager på ulovlige direkte anskaffelser	89
4	Klagefrist	89
§ 12	Overtredelsesgebyr	90
1	Overordnet	90
2	Hvem kan klage?	92
3	Hva er en ulovlig direkte anskaffelse?	92
4	Skyldkravet	93
5	Gebyrets størrelse	94
6	Beregningsgrunnlaget	94
7	Frist for å ilegge gebyr.	95
8	Vedtaket kan ikke påklages, men bringes inn for retten	95
9	Dom om den samme kontrakten	95
§ 13	Søksmål om å kjenne kontrakt uten virkning	95
1	Overordnet	96
2	Kun hvor anskaffelsens verdi er over EØS-terskelverdi	97
3	Krav om partstilknytning	97
4	Uten virkning	97
4.1	Hva innebærer sanksjonen?	97
4.2	Ex nunc og ex tunc.	97
4.3	Konsekvensene av at en kontrakt er kjent «uten virkning»	98
5	I hvilke tilfeller skal en kontrakt kjennes uten virkning?	99
5.1	Oversikt	99
5.2	Ulovlige direkte anskaffelser	99
5.3	Kontrakter basert på en rammeavtale eller en dynamisk innkjøpsordning	100
5.4	Overtredelse av bestemmelsene om karenperiode eller suspensjonstid	100
6	Unntak fra sanksjonen «uten virkning»	101
6.1	Ulovlig direkte anskaffelse: unntak ved frivillig «intensjonskunngjøring»	101
6.2	Rammeavtaler og dynamiske innkjøpsordninger; meddelelse av tildeling og overholdelse av frivillig karenperiode	102
6.3	Unntak ut fra vesentlige hensyn til allmennhetens interesser	102
6.4	Unntak på grunn av Norges sikkerhetsinteresser	103
7	Saker fra domstolen	104
§ 14	Søksmål om å avkorte en kontrakts varighet eller idømme oppdragsgiveren overtredelsesgebyr	104
1	Overordnet	105

2	Avkorting og overtredelsesgebyr etter anskaffelsesforskriften del III.	106
2.1	Overordnet om sanksjonene.	106
2.2	Særlig om vesentlige hensyn til allmennhetens interesser.	106
2.3	Særlig om «mindre alvorlige» brudd på karenperioden.	107
2.4	Særlig om «uten virkning» ex nunc kombinert med alternative sanksjoner.	107
3	Anskaffelser under EØS-terskelverdien, men over nasjonal terskelverdi . . .	107
3.1	Overordnet om når sanksjonene kan ilegges	107
3.2	Ulovlige direkte anskaffelser	108
3.3	Manglende overholdelse av karenperioden	109
4	Unntak ved intensjonskunngjøring	110
5	Valg av sanksjoner	110
6	Særlig om fastsettelse av overtredelsesgebyret	111
6.1	Gebyrets størrelse.	111
6.2	Gebyrgrunnlaget	111
§ 15 Prosessuelle særregler og tidsfrister ved søksmål etter § 13 og 14		112
1	Overordnet	112
2	Prosessuelle særregler	113
2.1	Varsel til oppdragsgiverens medkontrahent	113
2.2	Rettenes plikt til å ilegge sanksjoner uavhengig av partenes påstander	113
2.3	En dom er bindende for alle.	113
3	Søksmålsfrister.	113
3.1	Overordnet	113
3.2	Frist fra kontraktsinngåelsestidspunktet	114
3.2.1	Frist på to år fra kontraktsinngåelsestidspunktet.	114
3.2.2	Fristavbrytelse	114
3.2.3	Andre søksmål kan reises etter utløpet av toårsfristen	115
3.2.4	Oppdragsgiverens mulighet til å avgrense virkningen av en lang klagefrist.	115
3.3	Frist fra kunngjøring av konkurranseresultatet	115
3.3.1	Frist på 30 dager fra kunngjøringstidspunktet.	115
3.3.2	Fristavbrytelse	115
3.4	Frist fra underretning om tildeling av kontrakt	115
3.4.1	Frist på 30 dager	115
3.5	Utvidelse av frist ved saksanlegg for klagenemnda.	116
§ 16 Forskrifter		116
1	Overordnet	117
2	Forskrifter som utfyller og gjennomfører loven	117
3	Forskrift om oppdragsgiverens adgang til å si opp en kontrakt.	117
4	Forskrift om elektronisk faktura	117
5	Forskrift om energi- og miljøkrav	118
§ 17 Pålegg		118
1	Overordnet	118
2	Nærmere om departementets adgang til å gi pålegg	118
3	Nærmere om adgangen til å gi tvangsmulkt	119
§ 18 Ikrafttredelse og overgangsregler		119

Forskrift om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften)	121
DEL I. Almennelige bestemmelser	
<i>Kapittel 1. Virkeområde</i>	
§ 1-1 Hvilke anskaffelser som er omfattet av forskriften	121
1 Anskaffelsesforskriftens virkeområde	121
§ 1-2 Hvem forskriften gjelder for	122
1 Overordnet	122
2 Statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter og sammenslutninger av disse	123
3 Offentligrettslige organer	124
3.1 Oversikt over vilkårene	124
3.2 Selvstendig vurdering av det aktuelle organet	125
3.3 Organ opprettet for å tjene allmennhetens behov og ikke av industriell eller forretningsmessig karakter – overordnet	125
3.4 Opprettet for å tjene allmennhetens behov	125
3.4.1 Overordnet	125
3.4.2 «Er opprettet for»	126
3.4.3 «Allmennhetens behov»	126
3.5 Utenfor det industrielle eller forretningsmessige området	128
3.5.1 Begrepet og hensyn	128
3.5.2 Konkret helhetsvurdering	129
3.5.3 Konkurransetsatt marked	130
3.5.4 Overskudd eller et inntjeningsmessig hovedformål	131
3.5.5 Kommersiell risiko	132
3.5.6 Drift på normale markedsvilkår	133
3.5.7 Finansiering fra det offentlige	133
3.5.8 Blandet virksomhet	134
3.6 Selvstendig rettssubjekt	134
3.7 Tilknytning til det offentlige	134
3.7.1 Oversikt over de alternative vilkårene	134
3.7.2 Finansieringsalternativet	135
3.7.3 Innflytelsesalternativet	138
3.7.4 Oppnevningalternativet	140
§ 1-3 Subsidierte bygge- og anleggskontrakter og tilknyttede tjenestekontrakter	140
1 Overordnet	141
2 Hvilke kontrakter bestemmelsen gjelder for	141
3 Direkte tilskudd	141
4 Hvem er pliktsubjektet i henhold til regelverket?	142
5 Private anskaffer på vegne av det offentlige	143
<i>Kapittel 2. Unntak</i>	
1 Generelt om unntaksbestemmelsene	143
§ 2-1 Unntak for anskaffelser som er omfattet av andre regler	144
1 Overordnet	144
2 Anskaffelser i tilknytning til forsyningsaktiviteter	144
3 Forsvars- og sikkerhetsanskaffelser	146
4 Konesjonskontrakter	146
5 Kontrakter om offentlig persontransport	146
6 Kontrakter som reguleres av andre anskaffelsesregler tildelt av visse organer	147

§ 2-2 Unntak for anskaffelser som gjelder sikkerhetsmessige forhold eller som er erklært hemmelige	147
1 Overordnet	147
2 EØS-avtalens artikkel 123	148
2.1 Generelt	148
2.2 Rett til å treffe tiltak	148
2.3 EØS-avtalens artikkel 123 bokstav a	149
2.4 EØS-avtalens artikkel 123 bokstav b	149
2.5 EØS-avtalens artikkel 123 bokstav c	150
3 Anskaffelser som er erklært hemmelige eller underlagt særskilte sikkerhetstiltak	151
4 Forhindre oppdragsgiveren fra å ivareta vesentlige sikkerhetsinteresser. . . .	151
§ 2-3 Unntak for tjenestekontrakter som inngås på grunnlag av en enerett	151
1 Overordnet	152
2 Tjenestekontrakt	152
3 Leverandøren må selv være en offentlig oppdragsgiver	152
4 Det skal foreligge en enerett	152
5 Omgåelsesbetraktninger	153
6 Enerett må være tildelt ved lov eller kunngjort forvaltningsvedtak før kontraktsinngåelsen	153
7 Eneretten må være i samsvar med EØS-avtalen	154
7.1 Utgangspunktene	154
7.2 Eneretten må kunne begrunnes i tvingende allmenne hensyn	155
7.3 Krav til forholdsmessighet	156
§ 2-4 Unntak for visse tjenestekontrakter	156
1 Overordnet om unntaksbestemmelsen	157
2 Kontrakter om erverv og leie av fast eiendom	157
2.1 Overordnet	157
2.2 «Eksisterende bygninger»	157
3 Kontrakter knyttet til kringkasting	158
4 Voldgifts- og meklings-tjenester	158
5 Visse juridiske tjenester	158
6 Visse kontrakter om finansielle tjenester	159
6.1 Overordnet	159
6.2 Kontrakter om lån	159
6.3 Tjenester i forbindelse med emisjon, salg, kjøp eller annen overdragelse av verdipapirer eller andre finansielle instrumenter . . .	160
6.3.1 Overordnet	160
6.3.2 Finansielle tjenester	160
6.3.3 Verdipapirer eller andre finansielle instrumenter	161
6.3.4 Tilknytning mellom tjenestene og de finansielle instrumentene	162
7 Ansettelse	162
8 Sivilforsvars-, beredskaps- eller forebyggingstjenester fra ideelle organisasjoner	162
9 Utøvelse av offentlig myndighet	163
9.1 Overordnet	163
9.2 EØS-avtalens artikkel 39, jf. artikkel 32	164
9.3 Offentlig myndighetsutøvelse	164
9.4 Tjenester hvor det utøves tvang	165
§ 2-5 Unntak for kontrakter om forsknings- og utviklingstjenester	167
1 Overordnet	167
2 Hva er en FOU-kontrakt?	167

2.1	Begrepet	167
2.2	Forskning og/eller utvikling som hovedelement	169
3	Nærmere om unntak fra regelverkets anvendelsesområde.	169
3.1	Hva som er unntatt.	169
3.2	Vilkårene i annet ledd	170
3.2.1	Overordnet om vilkårene.	170
3.2.2	Ikke fullt ut betaler for tjenesten	170
3.2.3	Tjenesten ikke fullt ut skal benyttes av oppdragsgiveren	171
§ 2-6 Unntak for anskaffelser om elektronisk kommunikasjon		172
§ 2-7 Unntak for visse anskaffelser som foretas av oppdragsgivere som leverer posttjenester		172
<i>Kapittel 3. Samarbeid i offentlig sektor</i>		
§ 3-1 Utvidet egenregi		172
1	Overordnet	173
2	Kontrollvilkåret	173
2.1	Hva ligger i «kontroll»?	173
2.2	Kontroll gjennom andre rettssubjekter.	175
3	Aktivitetskriteriet.	176
4	Ingen private eiendeler.	176
5	Krav til offentliggjøring av tildeling i egenregi.	177
6	Når må vilkårene være oppfylt	177
7	Omvendt utvidet egenregi	177
§ 3-2 Felles kontroll		178
1	Overordnet	178
2	Utvidet egenregi ved felles kontroll.	178
3	Når foreligger felles kontroll?	179
3.1	Vilkårene	179
3.2	Små eierandeler	179
4	Aktivitet mot flere offentlige oppdragsgivere	180
§ 3-3 Samarbeidsavtaler		181
1	Overordnet	181
2	Vilkårene for at samarbeidsavtaler skal være unntatt fra regelverkets anvendelsesområde	181
3	Kun offentlige oppdragsgivere som kontraktsparter	182
4	Reelt samarbeid	182
5	Krav til samarbeidet.	183
5.1	Sikre oppnåelse av felles mål – sikre offentlige oppgaver.	183
5.2	Utelukkende av hensyn til offentlige interesser.	184
5.3	Aktivitetskrav.	184
§ 3-4 Beregning av aktivitet		185
1	Overordnet	185
2	Hvilken aktivitet skal hensyntas i beregningen?	185
3	Situasjonen der leverandøren utfører ulike typer aktiviteter	186
<i>Kapittel 4. Definisjoner</i>		
§ 4-1 Kontraktstyper		187
1	Kontraktsbegrepet	187
1.1	Overordnet om definisjonen av kontrakt	187
1.2	Inngått mellom en eller flere oppdragsgivere og en eller flere leverandører	188
1.2.1	Avtale mellom to forskjellige rettssubjekter	188
1.2.2	Oppdragsgiver	189

1.2.3	Leverandør	189
1.2.4	Kontrakt mellom to offentlige oppdragsgivere	189
1.2.5	Egentlig egenregi	190
1.2.6	Begrensninger i adgangen til egenregi ved ytelser fra samme rettssubjekt?	190
1.3	Gjensidig bebyrdende avtale	191
1.3.1	Gjensidig forpliktelse	191
1.3.2	Økonomisk fordel	191
1.3.3	Kontraktrettslig grunnlag	192
1.3.4	Oppdragsgiverens vederlag	193
1.4	Skriftlighet	193
1.5	Det må skje en tildeling av en kontrakt	194
1.6	Grensen mot tilskudd	194
1.7	Gaver	195
1.8	Delegasjon av forvaltningsmyndighet	195
2	Ulike kontraktstyper	196
3	Varekontrakter	196
4	Tjenestekontrakter	197
5	Bygge- og anleggskontrakter	197
5.1	Utførelse eller både utførelse og planlegging av arbeider i forbindelse med aktiviteter som er angitt i anskaffelsesforskriften vedlegg 1	197
5.2	Utførelse eller både utførelse og planlegging av et bygge- og anleggsarbeid	198
5.3	Utførelse på en hvilken som helst måte av et bygge- og anleggsarbeid som oppfyller krav som er satt av en oppdragsgiver som har avgjørende innflytelse på arbeidets art eller planlegging.	198
6	Bygge- og anleggsarbeid	199
7	Særlige tjenester	199
8	Helse- og sosialtjenester	200
9	Konsesjonskontrakt	200
9.1	Overordnet	200
9.2	Særlig rett til å utnytte	201
9.3	Overføring av risiko	201
9.4	Vederlaget	202
9.5	Vederlag fra oppdragsgiveren	202
10	Rammeavtale	202
§ 4-2	Dokumenter	203
1	Konkurransesgrunnlaget og anskaffelsesdokumenter	204
§ 4-3	Samordnede innkjøp	204
1	Innkjøpssentral	204
2	Samordnede innkjøp	205
3	Tilknyttede innkjøpstjenester	206
§ 4-4	Standarder og spesifikasjoner	206
1	Standard	206
2	Europeisk teknisk bedømmelse	207
3	Felles teknisk spesifikasjon	208
4	CPV-kode	208
5	CPC-kode	210
§ 4-5	Andre definisjoner	210
1	Doffin- og TED-databasen	210
2	Forsyningsaktiviteter	211
3	Alternative tilbud	211

4	Berørte leverandører	211
5	Karensperiode	212
6	Innovaasjon	212
<i>Kapittel 5. Anvendelsesområde for de ulike delene i forskriften og terskelverdier</i>		
§ 5-1 Anvendelsesområde		212
1	Overordnet	213
2	Anskaffelsesforskriften del I	213
3	Anskaffelsesforskriften del II	213
4	Anskaffelsesforskriften del III	214
5	Anskaffelsesforskriften del IV	214
6	Anskaffelsesforskriften del V	214
§ 5-2 Unntak fra del II		215
1	Overordnet	215
2	Kun én leverandør i markedet	216
2.1	Overordnet	216
2.2	Forhold som kan begrunne bruk av unntaksbestemmelsen	216
2.3	I hvilket marked skal det kun være én leverandør?	217
2.4	Kan andre leverandører bli leveransedyktige innen oppstart?	218
2.5	Oppdragsgiveren har bevisbyrden	218
3	Usedvanlig fordelaktig tilbud	218
3.1	Utgangspunkter	218
3.2	Vesentlig under normale markedspriser	219
4	Uforutsette omstendigheter – hasteanskaffelser	219
4.1	Utgangspunkter – vilkårene	219
4.2	Uforutsette omstendigheter	219
4.3	Anskaffelser som ikke kan vente	220
4.4	Årsakssammenheng	221
5	Tilleggsytelser	221
5.1	Overordnet	221
5.2	Tilleggsytelser	221
5.3	Uforutsette omstendigheter	221
5.4	Strengt nødvendig for kontraktens fullføring	222
6	Mislykket tilbudskonkurranse	222
6.1	Vilkårene	222
6.2	Mislykket konkurranse	222
6.3	Ingen vesentlige endringer	223
6.4	Invitasjon til å inngi tilbud	224
7	Varer eller tjenester kjøpt på børs, råvarebørs eller lignende	224
8	Dekningskjøp som er nødvendig på grunn av avlyst konkurranse eller oppstått tvist	224
9	Særlige tjenester	225
§ 5-3 EØS-terskelverdier		225
1	Overordnet om EØS-terskelverdiene	226
2	Særlig om statlige oppdragsgiveres terskelverdier	226
§ 5-4 Beregning av anskaffelsens anslåtte verdi		226
1	Overordnet	228
2	Hvilke kostnader skal med i beregningsgrunnlaget?	229
2.1	Utgangspunkter	229
2.2	Opsjoner	230
2.3	Forutsigbare endringsarbeider og lignende	230
3	Forsvarlig beregningsgrunnlag på kunngjøringstidspunktet	230
3.1	Når beregningen skal være forsvarlig	230

3.2	Kravet til en forsvarlig beregning	231
4	Hva anses som én oppdragsgiver	232
4.1	Hovedregel: Oppdragsgiverens driftsenheter skal ses samlet	232
4.2	Unntak for driftsenheter som er ansvarlig for egne/enkelte anskaffelser	233
5	Anskaffelser foretatt samlet av ulike oppdragsgivere	234
6	Krav om lojal verdiberegning	234
7	Rammeavtaler og dynamiske innkjøpsordninger	234
8	Innovasjonspartnerskap	234
9	Nødvendige varer og tjenester stilt til disposisjon av oppdragsgiveren	235
10	Delkontrakter – hva er én anskaffelse	235
10.1	Overordnet	235
10.2	Anskaffelsens innhold	236
10.2.1	Generelt	236
10.2.2	Ensartede varer	237
10.2.3	Én tjeneste	238
10.2.4	Et bygge- og anleggsarbeid	239
10.2.5	Blandede ytelser	240
10.3	Tidsmessige forhold	240
11	Særregler for visse delarbeider	241
12	Vare- og tjenestekontrakter som inngås regelmessig	241
13	Særregler for visse tjenester	242
14	Løpende tjenestekontrakter	242

Kapittel 6. Blandede anskaffelser

§ 6-1 Blandede anskaffelser som alle er omfattet av forskriften	243
1 Overordnet	243
2 Hovedregel	244
2.1 Generelt	244
2.2 Bygge- og anleggsarbeider og tjenester i samme kontrakt	244
2.3 Bygge- og anleggsarbeider og varer	245
3 Særregel for kontrakter som inneholder særlige tjenester og andre tjenester eller tjenester og varer	245
4 Verdiberegningen	246
5 Blandende kontrakter som inneholder ytelser som kan skilles fra hverandre	246
6 Begrensninger i adgangen til å anskaffe ulike typer ytelser i samme kontrakt?	246
§ 6-2 Blandede anskaffelser som delvis er omfattet av forskriften og delvis er unntatt anskaffelsesregelverket	247
1 Overordnet	247
2 Ytelser som kan skilles fra hverandre	248
3 Ytelser som ikke kan skilles fra hverandre	248
4 Skille mellom leiekontrakter/kjøpektrakter og bygge- og anleggskontrakter	249
4.1 Utgangspunktene	249
4.2 Nybygg – leiekontrakter	250
4.3 Påbygninger eller ombygninger	250
4.4 Kjøp av bygning som på avtaletidspunktet ikke er oppført	251
§ 6-3 Blandede anskaffelser som delvis er omfattet av forskriften og delvis er knyttet til utøvelsen av forsyningsaktiviteter	252
1 Overordnet	252
2 Oppdragsgiveren kan velge å inngå separate kontrakter	253

3	Oppdragsgiveren velger å inngå en samlet kontrakt	253
4	Objektivt umulig å avgjøre hvilken aktivitet som anskaffelsen i hovedsak er beregnet for	253
§ 6-4 Blandede anskaffelser som delvis er omfattet av forskriften og delvis innebærer en konsesjon		254
1	Overordnet	254
2	Ytelser som kan skilles fra hverandre	255
3	Ytelser som ikke kan skilles fra hverandre	255
§ 6-5 Blandede anskaffelser som delvis er omfattet av forskriften og delvis inneholder forsvars- eller sikkerhetselementer		256
<i>Kapittel 7. Fellesbestemmelser</i>		
§ 7-1 Dokumentasjonsplikt		256
1	Overordnet	257
2	Krav til oppbevaring av dokumentasjon	257
3	Hvor lenge skal dokumentasjonen oppbevares?	257
4	Protokollplikt	257
§ 7-2 Skatteattest		258
1	Krav om å få skatteattest fra valgt leverandør dersom denne er norsk	258
2	Skatteattest for underleverandører ved bygge- og anleggskontrakter	259
3	Utenlandske leverandører	260
§ 7-3 Offentlighet		260
1	Regelverkets krav til innsyn	261
2	Hensyn som tilsier offentlighet	261
3	Offentleglovas regler om innsyn – overordnet	262
3.1	Hvem er omfattet av reglene om offentlighet?	262
3.2	Hvem har rett til innsyn?	262
3.3	Hovedregelen om innsyn	262
4	Offentlighet for tilbud og anskaffelsesprotokoll	262
5	Taushetsbelagt informasjon	263
6	Noen andre aktuelle unntaksbestemmelser	263
7	Behandling av begjæring om innsyn	264
§ 7-4 Taushetsplikt		264
1	Overordnet	264
2	Hensynet bak taushetsplikten	265
3	Hvem har taushetsplikt?	265
4	Hvem gjelder taushetsplikten overfor?	265
5	Hva innebærer taushetsplikten?	266
6	Hvilke opplysninger er det taushetsplikt om?	267
7	Særlig om priser	269
8	Andre forhold	270
9	Tidspunkt for offentliggjøring	271
9.1	Før kontrakt er inngått	271
9.2	Etter kontrakt er inngått	272
10	Konsekvenser av brudd på taushetsplikten	272
11	Oppdragsgiverens rett til å pålegge leverandørene å holde informasjon fortrolig	273
§ 7-5 Habilitet		273
1	Hvilke habilitetsregler gjelder?	273
2	Forholdet til anskaffelsesdirektivet	274
3	Generelt om habilitetsreglene	274
4	Oppdragsgiverens ansvar for å avdekke inhabilitet	274

5	Absolutte inhabilitetsgrunner	275
6	Inhabilitetsstandarden i forvaltningsloven § 6(2)	275
6.1	Særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet	275
6.2	Betydningen av at det foreligger en konkurransesituasjon	276
6.3	Interesse i utfallet av konkurransen	277
6.4	Noen eksempler på forhold som kan medføre inhabilitet	278
6.4.1	Ansettelse	278
6.4.2	Forbindelse av profesjonell art	278
6.4.3	Vennskap og uvennskap/konfliktforhold	279
6.4.4	Familierelasjoner	279
6.5	Hvorvidt det skal fattes beslutninger som er skjønnspregede	280
6.6	Betydningen av beslutningen for tilbyderer	280
6.7	Hvorvidt inhabilitet er anført av en tilbyder	280
7	Kommunelovens regler om inhabilitet	280
8	Krav om å treffe tiltak	281
	§ 7-6 Fristberegning	281
1	Fristberegningforskriften	281
	§ 7-7 Språkkrav	282
1	Rett til å utforme dokumenter på norsk	282
2	Konsekvensene av at tilbud avgis i strid med språkkrav satt av oppdragsgiveren	283
	§ 7-8 Innkjøpsentraler	283
1	Hva er en innkjøpsentral?	283
	§ 7-9 Minimering av miljøbelastning	284
1	Bakgrunn	284
2	Krav om å minimere miljøbelastningen og fremme klimavennlige løsninger	285
3	«Der det er relevant» – tilknyttet leveransen	285
4	Vekten av miljøkriterier	286
 Del II. Anskaffelser under EØS-terskelverdiene og særlige tjenester		
<i>Kapittel 8. Planlegging og kunngjøring</i>		
	§ 8-1 Forberedende undersøkelser	287
1	Overordnet	287
2	Forberedende markedsundersøkelser	287
3	Informasjon til leverandørene om planer og behov	288
4	Bruk av eksterne rådgivere i anskaffelsesprosessen	288
4.1	Hovedregelen – rådgivere kan benyttes	288
4.2	Hvilke råd kan brukes?	288
4.3	Forbud mot å benytte råd som har konkurransevridende effekt eller fører til brudd på likebehandlingsprinsippet	289
4.4	Noen typetilfeller	290
4.4.1	Bistand i forbindelse med forundersøkelser og utredningsarbeider	290
4.4.2	Bistand til utforming av konkurransegrunnlaget	292
5	Konsekvenser av brudd på kravet til likebehandling	293
	§ 8-2 Dialog med leverandører før konkurransen	293
1	Overordnet	294
2	Plikt til å treffe egnede tiltak	294
2.1	Overordnet	294
2.2	Særlig om kontakt med eksisterende/tidligere leverandør	295

2.3	Plikt til å treffe tiltak der oppdragsgiveren ikke har søkt råd fra eksisterende leverandør?	295
3	Hvilke tiltak er relevante?	295
§ 8-3	Tillatte anskaffelsesprosedyrer	296
1	Overordnet om prosedyreformen tilbudskonkurranse	296
2	Kan oppdragsgiveren bruke prosedyreformene i del III?	297
3	Åpen og begrenset tilbudskonkurranse	297
§ 8-4	Konkurransegrunnlag	298
1	Overordnet	298
2	Hvilke opplysninger skal gis i konkurransegrunnlaget?	299
2.1	Overordnet	299
2.2	Beskrivelse av anskaffelsen	299
2.3	Kontraktsvilkår	299
2.4	Rammeavtale	299
2.5	Hvordan konkurransen skal gjennomføres	300
2.6	Nærmere om angivelse av tildelingskriterier	300
2.7	Krav til innhold og utforming av tilbud og forespørsler om deltakelse	301
2.8	Andre opplysninger av betydning	301
2.8.1	Overordnet	301
2.8.2	Adgang til å inngi deltilbud	302
2.8.3	Befaring og tilbudskonferanse	302
2.8.4	Underleverandører	302
3	Kan oppdragsgiveren vise til krav inntatt andre steder, for eksempel i nasjonal lovgivning?	302
4	Tolkning av konkurransegrunnlaget, klarhetskrav med videre	303
5	Konsekvensene av at konkurransegrunnlagets utforming er i strid med regelverket om offentlige anskaffelser	303
6	Endringer av konkurransegrunnlaget	303
§ 8-5	Kravspesifikasjoner	304
1	Kravspesifikasjonens funksjon	304
2	Angivelse av kravspesifikasjonene i konkurransegrunnlaget eller kunnngjøringen	304
3	Vilkår om tilknytning til anskaffelsen og forholdsmessighet	305
4	Livssyklus kostnader og miljøkrav	306
5	Fokus på innovasjon	306
6	Ulike typer kravspesifikasjoner som kan benyttes	306
7	Det innkjøpsfaglige skjønnet ved fastsettelsen av krav	307
8	De grunnleggende kravene i anskaffelsesloven § 4	307
9	Krav om utjevning av eventuelle fordeler til eksisterende leverandør med videre	309
10	Opplysninger om omfang	310
11	Forbudet mot å vise til et bestemt merke med videre	311
11.1	Hovedregelen	311
11.2	Unntak fra hovedregelen	313
11.2.1	Overordnet om unntaksreglene	313
11.2.2	Nødvendig ut fra anskaffelsens formål	313
11.2.3	Ikke mulig å beskrive tilstrekkelig presist og forståelig på annen måte	315
11.2.4	Eller tilsvarende	315
12	Utskiftningskostnader, omstillingskostnader med videre	316

13	Konsekvensen av en kravspesifikasjon i strid med regelverket	317
14	Tolkning av kravspesifikasjonen – det innkjøpsfaglige skjønnet.	317
§ 8-6	Merkeordninger	318
1	Adgangen til å vise til merkeordninger i kravspesifikasjonen	318
§ 8-7	Kvalifikasjonskrav og dokumentasjon	318
1	Hva er kvalifikasjonskrav?	319
2	Oppdragsgiverens rett til å velge hvilke kvalifikasjonskrav som skal stilles.	319
3	Overordnede krav til kvalifikasjonskravene.	320
3.1	Oversikt	320
3.2	Krav om tilknytning til leveransen.	320
3.3	Forholdsmessighet	320
3.4	Krav om relevans	321
3.5	Konkurransbegrensende kvalifikasjonskrav	321
3.6	Likebehandling	321
3.7	Klarhetskrav ved utforming	322
4	Angivelse av kvalifikasjonskrav	322
5	Tolkning av kvalifikasjonskrav	323
6	Dokumentasjonskravene	324
6.1	Angivelse av dokumentasjonskravene	324
6.2	Omfanget av dokumentasjon	324
7	Evalueringskrav av leverandørens kvalifikasjoner	325
7.1	Overordnet	325
7.2	Oppdragsgiverens innkjøpsfaglige skjønn	326
7.3	Det er kvalifikasjonskravet og ikke dokumentasjonskravet som må være oppfylt	327
7.4	Oppdragsgiverens mulighet for å endre skjønnsutøvelsen og annullere en beslutning om at en leverandør er kvalifisert	328
8	Støtte fra tredjemann	328
§ 8-8	Kontrakter som reserveres for virksomheter med funksjonshemmede eller vanskeligstilte personer	329
1	Overordnet	329
2	Hovedformål å integrere funksjonshemmede og vanskeligstilte	329
3	Begrepe «funksjonshemmede og vanskeligstilte personer».	330
4	Dokumentasjon på at kravet er oppfylt	330
5	Hvilke kontrakter kan det være aktuelt å reservere?	331
§ 8-9	Utvelgelse av leverandører	331
1	Når skal det foretas en prekvalifisering?	331
2	Fasene i en prekvalifiseringsprosess	331
3	Fastsettelse av antall deltakere som skal inviteres videre	332
4	Forespørsel om deltakelse	333
4.1	Hvem kan sende inn forespørsel om deltakelse?	333
4.2	Adgang til å inngi flere søknader?	333
5	Utvelgelse av deltakere til den videre konkurransen	333
5.1	Utgangspunkter	333
5.2	Utvelgelseskriterier	333
5.3	Evalueringskrav av forespørsler om deltakelse	335
6	Meddelelse av og begrunnelse for forkastelse av forespørsel om deltakelse	335
7	Utskiftning av leverandører etter prekvalifiseringen	336
8	Endring av sammensetning i leverandørgrupper som er prekvalifisert	336
§ 8-10	Egenerklæring	336

1	Overordnet	337
2	Plikt til å sjekke valgte leverandørs dokumentasjon	337
§ 8-11 Tildelingskriterier		338
1	Overordnet	339
2	Angivelse av tildelingskriteriene	339
3	Krav til lovlige tildelingskriterier – utgangspunkter	340
4	Krav til objektive tildelingskriterier.	341
5	Kriteriet må ha tilknytning til leveransen	341
5.1	Tilknytningskravets innhold.	341
5.2	Alle sider og trinn i leveransen	342
5.3	Samfunnsøkonomiske kostnader	343
6	Samme forhold kan vurderes både i kvalifikasjonsfasen og ved evalueringen av tilbudene	343
7	Kriteriet må ikke medføre at oppdragsgiveren får en ubegrenset valgfrihet	343
8	Tildelingskriteriet må være i overensstemmelse med de grunnleggende kravene i anskaffelsesloven § 4	344
8.1	Utgangspunkter	344
8.2	Klarhetskravet	344
8.3	Krav til likebehandling.	345
8.4	Kravet til forholdsmessighet	346
8.5	Krav til konkurranse.	346
9	Kriteriene skal være egnet til å rangere tilbudene	347
10	Lavest pris / priskriterier	347
10.1	Overordnet	347
10.2	Større deler av anskaffelsen kan ikke holdes utenfor priskriteriet.	347
10.3	Påslagsprosent, rabatter med videre	348
11	Lavest kostnad / kostnadskriterier	349
11.1	Utgangspunkter	349
11.2	Oppdragsgiveren må angi beregningsmåten	349
11.3	Omstillingskostnader, opplæring, administrasjonskostnader med videre	349
12	Kvalitetskriterier – eksempler på mulige tildelingskriterier	350
12.1	Kvalitet med videre	350
12.2	Kompetanse og erfaring	350
12.3	Referanser	352
12.4	Egne erfaringer.	352
12.5	Intervju.	352
12.6	Oppdragsforståelse.	353
12.7	Kvalitetssikring	353
12.8	Leveringssikkerhet	353
12.9	Gjennomføringsevne	354
12.10	Kapasitet	355
12.11	Graden av oppfyllelse av kravspesifikasjonen eller kontraktvilkårene	355
12.12	Tilbudt materiell, utstyr med videre.	356
12.13	Funksjonalitet.	356
12.14	Samarbeidsevne	356
12.15	Leveringstid	356
12.16	Responstid, lokal tilstedeværelse.	356
12.17	Brukertilfredshet	357
12.18	Miljøforhold.	357
12.19	Sosiale hensyn	358

12.20	Universell utforming	359
13	Prioritering av tildelingskriterier	359
13.1	Generelt om prioritering	359
13.2	Angivelse av prioriteringen i det konkrete tilfellet	359
14	Dokumentasjon knyttet til hvert tildelingskriterium	360
15	Konsekvensen av bruk av ulovlige tildelingskriterier	360
§ 8-12	Kontraktsvilkår	360
1	Oppdragsgiverens valg av kontraktsvilkår	361
2	Hvilke kontraktsvilkår kan stilles?	361
3	Sosiale hensyn	362
4	Miljøhensyn	362
5	Kontraktsvilkårene skal angis i anskaffelsesdokumentene	363
6	Bruk av kontraktstandarder	363
7	Endringsklausuler	363
7.1	Behovet for endringsklausuler	363
7.2	Vilkårene for at en endringsklausul skal være lovlig	364
7.2.1	Endringsbestemmelser i standardkontrakter	364
§ 8-13	Begrensning av antallet ledd i leverandørkjeden	365
1	Formålet	365
2	Når foreligger det plikt til å stille krav om begrensninger i antall ledd i leverandørkjeden?	365
3	Hva utgjør et ledd i leverandørkjeden?	366
4	Unntak i annet ledd	366
4.1	Overordnet	366
4.2	Nødvendig for å sikre tilstrekkelig konkurranse	366
4.3	Uforutsette omstendigheter etter kontraktsinngåelsen	367
§ 8-14	Frister for mottak av forespørsler om å delta i konkurransen og tilbud	367
1	Overordnet	367
2	Tilstrekkelig tid til å utarbeide forespørsel om deltakelse eller tilbud	368
2.1	Utgangspunkter	368
2.2	Frist for forespørsel om deltakelse	368
2.3	Tilbudsfrist	369
2.3.1	Momenter ved vurderingen	369
2.3.2	Korte frister krever en nærmere begrunnelse	370
3	Forlengelse av tilbudsfristen	370
3.1	Forlengelse på grunn av endringer i anskaffelsesdokumentene	370
3.2	Andre forhold som kan begrunne en plikt til å forlenge	371
3.3	Oppdragsgiverens rett til å forlenge tilbudsfristen i andre tilfeller	371
3.4	Varsel om endring av fristen	371
§ 8-15	Vedståelsesfrist	371
1	Overordnet	372
2	Angivelse av vedståelsesfristen	372
3	Fristens lengde	373
4	Reviderte tilbud	373
5	Forlengelse av vedståelsesfristen	374
5.1	Oppdragsgiveren må sørge for forlengelse ved behov	374
5.2	Alle leverandører må få mulighet til å forlenge vedståelsesfristen	374
5.3	Forlengelse av vedståelsesfristen før vedståelsesfristens utløp	375
5.4	Forlengelse av vedståelsesfristen etter utløpet av den opprinnelige vedståelsesfristen	376
5.4.1	Overordnet om vilkårene	376
5.4.2	«Innen rimelig tid»	376

5.4.3	Ingen vesentlig endring av grunnlaget for konkurransen eller leverandørens opprinnelige tilbud	376
6	Hva er konsekvensen dersom det inngås kontrakt etter vedståelsesfristens utløp?	377
§ 8-16	Frist for begjæring om midlertidig forføyning	378
1	Formålet med videre	378
§ 8-17	Kunngjøring av konkurranse	379
1	Overordnet	379
2	Kunngjøringens innhold.	380
3	Forhåndskunngjøring.	381
4	Unntak fra kunngjøringsplikten.	381
§ 8-18	Intensjonskunngjøring.	382
1	Når kan oppdragsgiveren benytte intensjonskunngjøring?	382
2	Intensjonskunngjøringens innhold.	382
3	Leverandørens mulighet til å reagere.	383
4	Hvilken betydning har det at det er kunngjort en intensjonskunngjøring?	383
5	Særlige tjenester.	384
§ 8-19	Kunngjøring av kontraktsinngåelse for særlige tjenester	384
1	Generelt	384
§ 8-20	Kommunikasjon	384
1	Generelt	384
<i>Kapittel 9. Gjennomføring av konkurransen</i>		
§ 9-1	Tilbudet	385
1	Generelt	385
2	Krav til skriftlighet og bindende tilbud	385
3	Leverandørens risiko for utforming av tilbudet.	385
4	Hvorvidt en tilbyder kan si seg ubundet av tilbudet i henhold til avtalerettslige prinsipper	386
5	Tolkning av tilbud	387
5.1	Objektiv fortolkning.	387
5.2	Presumpsjonsprinsippet og uklarhetsregelen.	387
§ 9-2	Gjennomføring av åpen og begrenset tilbudskonkurranse	389
1	Hva som kjennetegner en tilbudskonkurranse	389
2	Forskjellen på en åpen og begrenset tilbudskonkurranse.	390
3	Beslutning om gjennomføring av dialog	390
§ 9-3	Dialog i tilbudskonkurranser	390
1	Overordnet	391
2	Hva dialogen kan gjelde.	392
2.1	Alle sider av tilbudet	392
2.2	Dialog i form av avklaringer	392
2.3	Dialog for å foreta retting av avvik	393
2.4	Dialog i form av forhandlinger	393
2.5	Grensen mellom dialog om avklaringer / retting av avvik og dialog som forhandlinger.	393
2.6	Særlig om dialog knyttet til kvalifikasjonskravene	395
3	Formkrav til dialogen?	396
4	Kan dialogen føre til en endring av konkurransegrunnlaget?	397
5	Revidert tilbud	397
6	Valg av hvem oppdragsgiveren har dialog med – krav om likebehandling	397
7	Opplysninger om dialogen i anskaffelsesdokumentene.	398
8	Veiledningsplikt?	399

9	Forbud mot å dele fortrolige opplysninger	399
10	Dokumentasjon av dialogen	400
§ 9-4	Avvisning på grunn av formalfeil	400
1	Overordnet	400
2	Plikt til å avvise	400
2.1	Tilbud ikke levert inn innen fastsatte frister	400
2.2	Manglende elektronisk innlevering av tilbud	402
3	Rett til å avvise	402
3.1	Forespørsel om deltakelse er ikke inngitt innen fristen	402
3.2	Forespørselens eller tilbudets utforming	402
3.2.1	Når foreligger avvisningsrett?	402
3.2.2	Særlig om språkkrav	403
§ 9-5	Avvisning på grunn av forhold ved leverandøren	403
1	Overordnet	404
2	Plikt til å avvise	405
2.1	Manglende oppfyllelse av kvalifikasjonskravene	405
2.1.1	Overordnet om avvisningsplikten	405
2.1.2	Kvalifikasjonskravet (og ikke dokumentasjonskravet) som må være oppfylt	405
2.1.3	Leverandørens risiko å gi nødvendig informasjon om kvalifikasjonene	406
2.1.4	Eksempler fra praksis hvor avvisning har vært vurdert	407
2.2	Inhabilitet	409
2.3	Deltakelse i forberedelsen av konkurransen	410
2.3.1	Overordnet	410
2.3.2	Urimelig konkurransefordel	410
2.3.3	Mulighet til å godtgjøre at rådgiverrollen ikke har gitt en urimelig konkurransefordel	411
2.3.4	Eksempler fra praksis	412
2.3.5	Hvem som ikke kan delta i den etterfølgende konkurransen	413
2.4	Rettskraftig dømt eller vedtatt forelegg for visse typer kriminalitet	413
2.4.1	Overordnet	413
2.4.2	Rettskraftig dømt eller vedtatt forelegg	414
2.4.3	Hvilke forhold rammes av bestemmelsen	414
2.4.4	«Er kjent med»	415
2.4.5	Praksis	415
3	Rett til å avvise	415
3.1	Manglende innbetaling av skatter og avgifter	415
3.2	Manglende integritet med videre	416
4	Unntak begrunnet i allmenne hensyn	417
5	Tidsavgrensning	418
§ 9-6	Avvisning på grunn av forhold ved tilbudet	418
1	Utgangspunkter	418
2	Ikke bindende tilbud	418
3	Avvik fra anskaffelsesdokumentene – utgangspunkter	419
3.1	Avvisningsrett og avvisningsplikt	419
3.2	Begrepe avvik og forbehold	419
3.3	Når foreligger det avvik fra anskaffelsesdokumentene?	420
3.4	Betydningen av hvordan avviket er angitt	421
3.5	Betydningen av at det fremgår av tilbudet at det ikke foreligger avvik	421

4	Vesentlige avvik	421
4.1	Overordnet	421
4.2	Adgangen til å overprøve oppdragsgiverens vurdering av om et avvik er vesentlig	422
4.3	Når foreligger det vesentlige avvik? Utgangspunkter	422
4.4	Hvorvidt kravet fremstår som viktig	423
4.5	Mulig konkurransevridding – deltakende og potensielle leverandører	424
4.6	Forskyvning av risikoen for kontraktmessig oppfyllelse	424
4.7	Muligheten for å prissette avvikets økonomiske betydning.	425
4.8	Avvik fra absolutte krav (minstekrav) i konkurransegrunnlaget	426
4.9	Betydningen av hvor presist krav avviket knytter seg til	427
4.10	Hvor stor del av anskaffelsen som er berørt av avviket	427
4.11	Hvorvidt avviket har betydning for gjennomføringen av anskaffelsen	427
4.12	Oppdragsgivers mulighet til å pålegge tilleggs- og endringsarbeider.	427
4.13	Manglende dokumentasjon på oppfyllelse av krav	428
4.14	Deltilbud hvor det ikke er åpnet for dette	428
5	Tvil om hvordan tilbudet skal sammenlignes med de øvrige tilbudene.	428
6	Ikke-vesentlige avvik	429
7	Oppdragsgiverens rett til å avvise	430
8	Avvisningsplikt i andre tilfeller enn de som følger av anskaffelsesforskriften § 9-6(1)?	430
	§ 9-7 Fremgangsmåten ved avvisning	430
1	Overordnet	430
2	Tidspunktet for avvisningsvurderingen	431
2.1	Snarest mulig	431
2.2	På ethvert tidspunkt i konkurransen.	432
2.3	Kan avvenne eventuell dialog etter anskaffelsesforskriften § 9-3	432
2.4	Bortfall av mulighet til å benytte en avvisningsgrunn?	432
3	Meddelelse om avvisning	433
3.1	Lik regulering som i del III	433
3.2	Meddelelsen skal gis snarest mulig	433
3.3	Kort begrunnelse	434
3.4	Formkrav til meddelelsen.	434
	<i>Kapittel 10. Avslutning av konkurransen</i>	
	§ 10-1 Meddelelse om valg av leverandør og begrunnelse	435
1	Krav til meddelelsen om tildeling	435
1.1	Overordnet	435
1.2	Formkrav til meddelelsen.	435
1.3	Hvem har krav på meddelelse om tildeling?	436
1.4	Innholdet av meddelelsen	437
2	Begrunnelse ved tildeling	437
2.1	Overordnet	437
2.2	Konkret vurdering av hvor detaljert begrunnelsen skal være.	438
2.3	Betydningen av at tildelingskriteriene legger opp til et vidt innkjøpsfaglig skjønn.	439
2.4	Betydningen av hvor stor forskjell det er mellom tilbudene	439
2.5	Begrunnelsen må angi egenskaper ved det valgte tilbudet	439
2.6	Det er ikke tilstrekkelig å angi resultatet	440
2.7	Begrunnelsen skal knytte seg til tildelingskriteriene i konkurransen	440

2.8	Må totalpris angis?	441
2.9	Pris som eneste tildelingskriterium	442
2.10	Opplysninger om evalueringsmetode.	442
2.11	Grunnlaget for vurderingen av om begrunnelsesplikten er oppfylt	442
2.12	Krav til å gi ytterligere informasjon?	442
2.13	Konsekvensen av at tilfredsstillende begrunnelse ikke er gitt	443
3	Omgjøring av tildelingsbeslutningen.	443
3.1	Når kan tildelingsbeslutningen omgjøres?	443
3.2	Begrunnelse i forbindelse med annullering av tildelingsbeslutningen	444
3.3	Fortsettelse av konkurransen etter annullering	444
3.3.1	Ny evaluering.	444
3.3.2	Endringer i evalueringsmodellen	445
3.3.3	Adgangen til å fortsette med dialogen.	446
3.4	Ny tildeling	447
4	Når kontrakt anses inngått	447
4.1	Hovedregelen	447
4.2	Kontrakt kan være inngått uten at den er undertegnet	448
4.3	Særlig om ulovlige direkte anskaffelser.	449
§ 10-2 Karensperiode før inngåelse av kontrakt.		449
1	Hva en karensperiode er og hensyn bak	449
2	Hvor lang skal karensperioden være?	450
3	Angivelse av karensperioden	451
4	Betydningen av at karensperioden løper	451
5	Unntak fra krav til karensperiode	451
5.1	Overordnet	451
5.2	Konkurranser/anskaffelser som ikke kunngjøres	452
5.3	Én berørt leverandør.	452
5.4	Kontrakter basert på rammeavtaler	452
6	Konsekvensen av brudd på reglene om karensperiode	452
§ 10-3 Suspensjon av oppdragsgiverens adgang til å inngå kontrakt om særlige tjenester		453
1	Generelt	453
§ 10-4 Avlysning av konkurransen		453
1	Overordnet	453
2	Når kan oppdragsgiveren avlyse?	454
3	Betydningen av tidspunktet for avlysningen	454
4	Rett til å avlyse: saklig grunn.	454
4.1	Utgangspunkter for vurderingen	454
4.2	Økonomiske hensyn, herunder overskridelse av budsjettammer	456
4.3	Endringer i forutsetningene for konkurransen.	457
4.4	Svakheter i konkurransegrunnlaget	457
4.5	Mangelfull planlegging	458
4.6	Manglende konkurranse.	458
4.7	Forfeilet konkurranse.	460
4.8	Oppdragsgiveren har begått feil i konkurransen	460
4.9	Delvis avlysning.	460
4.10	Ønske om egenregi.	462
4.11	Midlertidig forføyning.	462
5	Plikt til å avlyse	463
5.1	Utgangspunkter	463
5.2	Ulovlig direkte anskaffelse	464
5.3	Feil ved gjennomføringen av konkurransen.	464

5.4	Feil eller uklarheter i anskaffelsesdokumentene	465
5.5	Feil i konkurransegjennomføringsverktøyet	466
5.6	Ulovlig tildelingskriterium.	466
5.7	Feil informasjon til leverandørene underveis i konkurransen	467
5.8	Motstrid mellom kunngjøring og konkurransegrunnlag	467
5.9	Vesentlige endringer av konkurransegrunnlaget	468
5.10	Brudd på anskaffelsesloven § 4	468
5.11	Konkurranse med forhandling	468
6	Meddelelse om avlysning	469
6.1	Snarest mulig	469
6.2	Meddelelsens innhold – begrunnelse	469
7	Kan en beslutning om avlysning omgjøres?	470
§ 10-5	Anskaffelsesprotokoll.	470
1	Plikten til å føre protokoll	471
2	Anskaffelsesprotokollens innhold	472
2.1	Utgangspunkter	472
2.2	Beskrivelse av oppdragsgiveren, anskaffelsen og prosedyre for anskaffelsen	472
2.3	Prekvalifisering	472
2.4	Deltakerne i konkurranse og eventuelle avvisninger	473
2.5	Dialogen	473
2.6	Inhabet og konkurransevridning	473
2.7	Begrunnelse for valg av leverandør med videre	474
2.8	Avlysning	474
2.9	Andre vesentlige forhold og viktige beslutninger	474
3	Plikten til å føre protokoll ved rammeavtaler	474
4	Utsendelse av protokoll	475
<i>Kapittel 11. Gjennomføring av kontrakten</i>		
§ 11-1	Rammeavtaler	475
1	Hva er en rammeavtale?	475
2	Inngåelse av rammeavtalen	476
3	Krav til angivelse av rammeavtalens omfang og vilkår	476
3.1	Generelt	476
3.2	Betydningen av verdiangivelsen	477
4	Hvilke regler gjelder ved bruk av rammeavtaler?	477
4.1	Overordnet	477
4.2	Hvem kan inngå kontrakter i medhold av en rammeavtale?	477
4.3	Tildeling av kontrakt innenfor en rammeavtale	478
4.3.1	Overordnet	478
4.3.2	Hvilke avrop kan foretas?	479
4.3.3	Avrop på rammeavtaler inngått med én leverandør	479
4.3.4	Overordnet om avrop på parallelle rammeavtaler	479
4.3.5	Fordelingsnøkkel	480
4.3.6	Minikonkurranse (gjenåpning av konkurransen)	481
5	Rammeavtalers varighet	482
5.1	Hovedregel: fire år	482
5.2	Unntak; særlige forhold	482
5.3	Krav om kortere varighet i særlige tilfeller?	483
5.4	Varighet på de enkelte avropene	484
§ 11-2	Endringer i kontrakten	484
1	Hva anses som vesentlig endring av kontrakt?	484

Del III. Anskaffelser over EØS-terskelverdiene

Kapittel 12. Dialog med markedet før konkurranse

§ 12-1 Forberedende undersøkelser	486
1 Overordnet	486
2 Forberedende markedsundersøkelser	486
3 Informasjon til leverandørene om planer og behov	487
4 Bruk av eksterne rådgivere i anskaffelsesprosessen	487
4.1 Hovedregelen – rådgivere kan benyttes	487
4.2 Hvilke råd kan brukes?	487
4.3 Forbud mot å benytte råd som har konkurransevidende effekt eller fører til brudd på likebehandlingsprinsippet	488
4.4 Et par typetilfeller	489
4.4.1 Bistand i forbindelse med forundersøkelser og utredningsarbeider	489
4.4.2 Bistand til utforming av konkurransegrunnlaget	491
5 Konsekvenser av brudd på kravet til likebehandling	492
§ 12-2 Dialog med leverandører før konkurransen	492
1 Plikt til å treffe egnede tiltak	493
1.1 Overordnet	493
1.2 Særlig om kontakt med eksisterende/tidligere leverandør	493
1.3 Plikt til å treffe tiltak der oppdragsgiveren ikke har søkt råd fra eksisterende leverandør?	494
2 Hvilke tiltak er relevante?	494

Kapittel 13. Valg av anskaffelsesprosedyre

§ 13-1 Tillatte anskaffelsesprosedyrer	495
1 Overordnet	495
2 Hovedregel: anbudskonkurranse	496
3 Unntak: Konkurranse med forhandling, konkurransepreget dialog og direkte anskaffelser	497
4 Innovasjonspartnerskap	497
§ 13-2 Vilkår for bruk av konkurranse med forhandling etter forutgående kunnngjøring og konkurransepreget dialog	498
1 Overordnet	499
2 Tilpasninger i allerede tilgjengelige løsninger	500
3 Design eller innovative løsninger	501
4 Anskaffelsens karakter, kompleksitet med videre	502
5 Ikke presis kravspesifikasjon ved henvisning til standard	502
6 Uakseptable tilbud	503
§ 13-3 Vilkår for bruk av konkurranse med forhandling uten forutgående kunnngjøring	504
1 Overordnet	505
2 Mislykket konkurranse	506
2.1 Overordnet	506
2.2 Ikke akseptable tilbud	506
2.2.1 Generelt	506
2.2.2 Forholdet til anskaffelsesdirektivet	506
2.2.3 Den forutgående konkurransen må antagelig ha vært en anbudskonkurranse	507
2.2.4 Uakseptable tilbud	507
2.2.5 Hvem som skal inviteres med i konkurransen	507
2.2.6 Forbud mot å gjøre vesentlige endringer i kravspesifikasjonene og kontraktvilkårene	508

2.3	Det foreligger ikke tilbud/søknad om deltakelse eller det er åpenbart at tilbudene som foreligger, ikke oppfyller oppdragsgiverens behov.	509
2.3.1	Overordnet om bestemmelsens innhold	509
2.3.2	Krav til at den forutgående konkurransen var en anbudskonkurranse	510
2.3.3	Manglende kvalifikasjonssøknader eller tilbud	510
2.3.4	Åpenbart ikke dekker oppdragsgiverens behov eller krav.	510
2.3.5	Forbud mot å gjøre vesentlige endringer i kravspesifikasjonen eller konkurransegrunnlaget	511
2.3.6	Oppdragsgiveren avgjør hvem som skal inviteres til å inngi tilbud.	511
3	FOU-varekontrakt	511
3.1	Generelt	511
3.2	Hva er en FOU-varekontrakt?	512
3.3	Kontrakten må omfatte produksjon av varen.	512
3.4	Produksjon i større mengder faller utenfor unntaksbestemmelsen	513
4	Kontrakten inngås etter en plan- og designkonkurranse	513
4.1	Generelt	513
4.2	Forpliktelse til å inngå kontrakt med en av vinnerne.	513
4.3	Hvilke ytelser kan kontrakten omfatte?	514
5	Uforutsette forhold.	514
5.1	Generelt	514
5.2	Kontraktens omfang ikke større enn strengt nødvendig	515
5.3	Uforutsette forhold.	516
5.4	Umulig å overholde fristene i kapittel 20.	517
5.5	Krav om årsakssammenheng	518
6	Dekningskjøp etter at kontrakt er kjent uten virkning.	518
6.1	Generelt	518
6.2	Nødvendig som følge av at en kontrakt er kjent uten virkning	518
6.3	Umulig å overholde fristene i kapittel 20.	519
6.4	Kontrakten må ikke være av lengre varighet enn nødvendig	519
6.5	Krav om å gjennomføre konkurranse.	519
§ 13-4 Vilkår for anskaffelse uten konkurranse		520
1	Overordnet	521
2	Umulig å gjennomføre en konkurranse med forhandling etter § 13-3.	521
3	Eneleverandørsituasjon	522
3.1	Overordnet	522
3.2	Kunstneriske årsaker	523
3.3	Tekniske årsaker.	523
3.4	Enerett	525
3.5	Oppdragsgiverens plikt til å skape konkurranse	525
3.6	Markedet som eneleverandørsituasjonen skal vurderes opp mot.	526
4	Tilleggsleveranser – varekontrakter.	526
4.1	Overordnet om vilkårene	526
4.2	Den opprinnelige leverandøren	527
4.3	Krav til formålet med tilleggsleveransen.	527
4.4	Krav til konsekvenser ved skifte av leverandør	527
4.5	Krav til varigheten av kontraktene.	528
5	Gjentakelsesarbeider	528
5.1	Overordnet	528
5.2	Kontrakten må tildeles samme leverandør.	529
5.3	Kontraktsgjensiden.	529

5.4	Opprinnelig kontrakt må være kunngjort i henhold til anskaffelsesforskriften § 21-2	530
5.5	Omtale av muligheten i konkurransegrunnlaget for den kunngjorte kontrakten	530
5.6	Verdiberegningen	530
5.7	Tidsrommet for når unntaksbestemmelsen kan anvendes	530
6	Varebørs	531
7	Særlig fordelaktige vilkår	531
7.1	Overordnet	531
7.2	Særlig fordelaktige vilkår	531
8	Plan- og designkonkurranse	532
8.1	Overordnet	532
8.2	Forpliktelse til å inngå kontrakt med én av vinnerne?	532
8.3	Hvilke ytelser kan kontrakten omfatte?	532

Kapittel 14. Konkurransegrunnlag

§ 14-1	Konkurransegrunnlag	533
1	Utarbeidelse av konkurransegrunnlag	534
2	Når konkurransegrunnlaget skal gjøres tilgjengelig	534
3	Hvilke opplysninger skal gis i konkurransegrunnlaget?	534
3.1	Overordnet	534
3.2	Beskrivelse av anskaffelsen	535
3.3	Kontraktsvilkår	535
3.4	Rammeavtale, innovasjonspartnerskap og dynamisk innkjøpsordning	535
3.4.1	Rammeavtaler	535
3.4.2	Innovasjonspartnerskap	536
3.4.3	Dynamisk innkjøpsordning	536
3.5	Hvordan konkurransen skal gjennomføres	536
3.5.1	Konkurranseformen	536
3.5.2	Frister	537
3.5.3	Kvalifikasjonskrav og utvelgelseskriterier	537
3.5.4	Tildelingskriterier	537
3.5.5	Kommunikasjon og elektroniske verktøy	538
3.6	Krav til innhold og utforming av tilbud og forespørsler om deltakelse	538
3.7	Andre opplysninger av betydning	538
3.7.1	Overordnet	538
3.7.2	Adgang til å inngi deltilbud	539
3.7.3	Alternative tilbud	539
3.7.4	Befaring og tilbudskonferanse	539
3.7.5	Underleverandører	540
4	Kan oppdragsgiver vise til krav inntatt andre steder, for eksempel i nasjonal lovgivning?	540
5	Særlig om innovasjonspartnerskap	540
6	Tolkning av konkurransegrunnlaget	541
7	Klarhetskrav og uklarhetsregelen	543
7.1	Klarhetskravets innhold	543
7.2	Uklarhetsregelen: Oppdragsgiveren har risikoen for konkurransegrunnlagets klarhet	543
7.3	Har leverandørene plikt til å stille spørsmål?	544
8	Konsekvensen av et uklart konkurransegrunnlag	545
8.1	Uklarheten har medført at tilbudene er gitt på ulike forutsetninger ..	545

8.2	Betydningen for tolkningen av konkurransegrunnlaget i ettertid	545
9	Konsekvensene av at konkurransegrunnlagets utforming er i strid med regelverket om offentlige anskaffelser	545
§ 14-2	Rettelser, suppleringer eller endringer av konkurransegrunnlaget	546
1	Overordnet	546
2	Endringer før tilbudsfristens utløp	547
2.1	Rett til å gjøre endringer som ikke er vesentlige	547
2.2	«Før tilbudsfristen»	547
2.3	Når foreligger vesentlig endring? Utgangspunkter	547
2.4	Endringer i absolutte krav	549
2.4.1	Frafallelse av absolutte krav	549
2.4.2	Innføring av nye absolutte krav	549
3	Særlig om endring av tildelingskriterier	550
3.1	Endringer foretatt før tilbudsfristens utløp	550
3.2	Endring etter tilbudsfristens utløp	551
4	Formkrav til endringen	551
5	Gjennomføring av vesentlige endringer	552
6	Endring i konkurransegrunnlaget etter tilbudsfristens utløp	552
7	Utsendelse av tilleggsinformasjon	553
8	Forlengelse av tilbudsfristen	554
§ 14-3	Elektronisk tilgang til konkurransegrunnlaget	554
1	Hovedregel: gratis, direkte og ubegrenset elektronisk tilgjengelig konkurransegrunnlag	554
2	Unntak fra hovedregelen	555
2.1	Tilfeller hvor oppdragsgiveren ikke kan gi elektronisk tilgang til konkurransegrunnlaget	555
2.2	Konkurransegrunnlaget inneholder forretningshemmeligheter	555
<i>Kapittel 15. Kravspesifikasjoner med mer</i>		
§ 15-1	Kravspesifikasjoner	556
1	Kravspesifikasjonens funksjon	557
2	Angivelse av kravspesifikasjonene i anskaffelsesdokumentene	557
3	Vilkår om tilknytning til anskaffelsen og forholdsmessighet	558
4	Krav som ikke påvirker ytelsens egenskaper	559
5	Livssyklus kostnader og miljøkrav	559
6	Vekt på innovasjon	559
7	Ulike typer kravspesifikasjoner som kan benyttes	560
7.1	Overordnet	560
7.2	Ytelses- eller funksjonskrav	560
7.3	Tekniske spesifikasjoner	560
7.4	Valg av spesifikasjonstype	562
8	Det innkjøpsfaglige skjønnets ved fastsettelsen av krav	562
9	De grunnleggende kravene i anskaffelsesloven § 4	562
10	Krav om utjevning av eventuelle fordeler til eksisterende leverandør med videre	565
11	Opplysninger om omfang	565
12	Forbudet mot å vise til et bestemt merke med videre	567
12.1	Hovedregelen	567
12.2	Unntak fra hovedregelen	568
12.2.1	Overordnet om unntaksreglene	568
12.2.2	Nødvendig ut fra anskaffelsens formål	568
12.2.3	Ikke mulig å beskrive tilstrekkelig presist og forståelig på annen måte	570

12.2.4	Eller tilsvarende	571
13	Utskiftningskostnader, omstillingskostnader med videre	572
14	Konsekvensen av en kravspesifikasjon i strid med regelverket	572
15	Tolkning av kravspesifikasjonen – det innkjøpsfaglige skjønnet.	573
16	Begrensninger i retten til å avvise et tilbud	573
16.1	Ytelses- eller funksjonskrav.	573
16.2	Tekniske spesifikasjoner	573
§ 15-2	Plikt til å ta hensyn til universell utforming i visse anskaffelser	574
1	Om universell utforming	574
§ 15-3	Merkeordninger	575
1	Overordnet	576
2	Merkeordningen må angå egenskaper ved ytelsen som skal anskaffes	576
3	Vilkårene for bruk av merkeordninger.	577
4	Hvor kan krav om en bestemt merkeordning stilles?.	578
5	Merkeordningen oppfyller ikke tilknytningskravet med hensyn til alle krav som merkeordningen er basert på	579
6	Krav om å godta andre merkeordninger og annen dokumentasjon	579
6.1	Andre merkeordninger.	579
6.2	Annen dokumentasjon	580
7	Angivelse av kravene i anskaffelsesdokumentene	581
§ 15-4	Testrapporter, attester og annen dokumentasjon	581
1	Overordnet	582
2	Krav om å godta andre attester og annen dokumentasjon	582
2.1	Andre attester.	582
2.2	Annen dokumentasjon	582

Kapittel 16. Kvalifikasjonskrav og utvelgelse av leverandører

Kvalifikasjonskrav

§ 16-1	Kvalifikasjonskrav	583
1	Hva er kvalifikasjonskrav?.	583
2	Oppdragsgiverens rett til å velge hvilke kvalifikasjonskrav som skal stilles.	583
3	Overordnede krav til kvalifikasjonskravene.	584
3.1	Oversikt	584
3.2	Krav om tilknytning til leveransen.	585
3.3	Forholdsmessighet	585
3.4	Konkurransbegrensende kvalifikasjonskrav	585
3.5	Likebehandling	586
3.6	Klarhetskrav ved utformingen	586
4	Angivelse av kvalifikasjonskrav.	587
5	Tolkning av kvalifikasjonskrav	588
6	Dokumentasjonskravene	589
6.1	Overordnet	589
6.2	Omfanget av dokumentasjon	589
7	Evalueringskrav av leverandørens kvalifikasjoner	590
7.1	Overordnet	590
7.2	Oppdragsgiverens innkjøpsfaglige skjønn	591
7.3	Det er kvalifikasjonskravet og ikke dokumentasjonskravet som må være oppfylt	592
7.4	Oppdragsgiverens mulighet for å endre skjønnsutøvelsen og annullere en beslutning om at en leverandør er kvalifisert	593

§ 16-2 Krav til leverandørens registrering, autorisasjoner med videre	593
1 Registrering i bransjeregister eller annet foretaksregister	594
2 Nødvendige godkjenninger, tillatelser eller medlemskap i særskilt organisasjon	594
§ 16-3 Krav til leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet	594
1 Relevant for å sikre oppfyllelse av kontrakten.	595
2 Krav til minimumsomsetning	596
2.1 Hovedregel	596
2.2 Unntaksvis stille strengere krav	596
2.3 Særregel for delkontrakter	597
2.4 Særregel for rammeavtaler	597
2.5 Særregel for dynamiske innkjøpsordninger	598
3 Regnskapets balanse	598
4 Ansvarsforsikring	599
5 Andre aktuelle kvalifikasjonskrav	599
5.1 Bankgarantier	599
5.2 Krav til god soliditet, kredittverdighet eller lignende	599
§ 16-4 Dokumentasjon for leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet	599
1 Hvilken dokumentasjon som oppdragsgiveren kan be om	600
1.1 Utgangspunkter	600
1.2 Årsregnskap	600
1.3 Kredittrating	601
1.4 Omsetningstall	601
1.5 Annen dokumentasjon	601
2 Alternativ dokumentasjon	601
2.1 Annen egnet dokumentasjon	601
§ 16-5 Krav til leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner	602
1 Hva er tekniske og faglige kvalifikasjoner?	603
2 Hvilke kvalifikasjonskrav knyttet til tekniske og faglige kvalifikasjoner kan stilles?	603
3 Særregel om innovasjonspartnerskap	603
§ 16-6 Dokumentasjon for leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner	604
1 Overordnet	605
2 Erfaring og referanser	606
2.1 Utgangspunkter	606
3 Dokumentasjon av arbeidsstyrke og ressurser	607
4 Kvalitetssikring	607
5 Miljøledelse	608
6 Kompetanse	608
7 Utstyr med videre	609
8 Underleverandører	609
9 Særlige krav ved vareanskaffelser	610
9.1 Prøver med videre	610
9.2 Attester	610
10 Kvalifikasjonskrav som ivaretar sosiale hensyn?	611
§ 16-7 Kvalitetssikringsstandarder og miljøledelsesstandarder	612
1 Overordnet om bestemmelsen	612
2 Kvalitetssikringsstandarder	613
3 Miljøledelsessystemer	613
4 Annen dokumentasjon	613
§ 16-8 Krav til leverandørens organisering	614
1 Gjensidig anerkjennelse	615

2	Navn og kvalifikasjoner for utførende personell	615
§ 16-9 Kontrakter som reserveres for virksomheter med funksjonshemmede eller vanskeligstilte personer		
1	Overordnet	616
2	Hovedformål å integrere funksjonshemmede og vanskeligstilte	616
3	Begrepende «funksjonshemmede og vanskeligstilte personer».	616
4	Dokumentasjon på at kravet er oppfylt	617
5	Hvilke kontrakter kan det være aktuelt å reservere?	617
Støtte fra andre virksomheter og deltakelse i fellesskap		
§ 16-10 Støtte fra andre virksomheter		
1	Leverandøren kan vise til tredjemanns ressurser	619
2	Krav til dokumentasjon av rådighet over tredjemanns ressurser	620
2.1	Må vise en forpliktelse til å bidra med ressurser	620
2.2	Særlig om konsernforhold	621
2.3	Ettersendelse av dokumentasjon på rådighet	621
3	Oppdragsgiverens plikt til å kontrollere tredjemanns kvalifikasjoner	622
4	Solidaransvar	622
5	Tredjemann må i visse tilfeller forplikte seg til å utføre bestemte arbeider og tjenester	622
6	Kritiske oppgaver	623
7	Leverandørfellesskap	624
§ 16-11 Krav til leverandører som deltar i fellesskap		
1	Tilbud fra leverandørgrupper	624
2	Egne kontraktsvilkår for det nyetablerte foretaket	625
3	Presisering av kvalifikasjonskrav overfor leverandørgrupper	625
Utselgelse av leverandører		
§ 16-12 Utselgelse av leverandører		
1	Når skal det foretas en prekvalifisering?	626
2	Fasene i en prekvalifiseringsprosess	627
3	Fastsettelse av antall deltakere som skal inviteres videre	627
4	Forespørsel om deltakelse	628
4.1	Hvem kan sende inn forespørsel om deltakelse?	628
4.2	Adgang til å inngi flere søknader?	628
5	Utselgelse av deltakere til den videre konkurransen	629
5.1	Utgangspunkter	629
5.2	Utselgelseskriterier	629
5.3	Evalueringsprosess av forespørsler om deltakelse	630
6	Meddelelse av og begrunnelse for forkastelse av forespørsel om deltakelse	630
7	Utskiftning av leverandører etter prekvalifiseringen	631
8	Endring av sammensetning i leverandørgrupper som er prekvalifisert	631
Kapittel 17. Egenerklæring og offisielle lister over godkjente leverandører		
§ 17-1 Det europeiske egenerklæringsskjemaet		
1	Overordnet om ESPD-skjemaets funksjon	633
2	Utfylling av ESPD-skjemaet	633
2.1	Oppdragsgiverens utfylling	633
2.2	Særnorske avvisningsgrunner	633
3	Oppdragsgiverens rett til å be om å få underliggende dokumentasjon innlevert	634
3.1	Når kan oppdragsgiveren be om å få underliggende dokumentasjon?	634

3.2	Hvilken dokumentasjon kan oppdragsgiveren be om?	635
3.3	Tidligere mottatt dokumentasjon	635
3.4	Dokumentasjon som kan hentes ut fra databaser	635
4	Plikt til å sjekke valgte leverandørs dokumentasjon	636
5	Separate egenerklæringer	637
§ 17-2	Offisielle lister over godkjente leverandører og sertifisering	637
1	Om bestemmelsen	638

Kapittel 18. Tildelingskriterier

§ 18-1	Tildelingskriterier	638
1	Overordnet	639
2	Tre mulige tildelingskriterier	639
3	Angivelse av tildelingskriteriene	640
4	Krav til lovlige tildelingskriterier – utgangspunkter	641
5	Kriteriet må ha tilknytning til leveransen	642
5.1	Tilknytningskravets innhold	642
5.2	Alle sider og trinn i leveransen	643
5.3	Samfunnsøkonomiske kostnader	644
5.4	Diskusjonen rundt skille mellom kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier	644
5.5	Samme forhold kan ikke vurderes både i kvalifikasjonsfasen og ved evalueringen av tilbudene	646
5.6	Sammenfallende dokumentasjonskrav	647
6	Kriteriet må ikke medføre at oppdragsgiveren får en ubegrenset valgfrihet	647
7	Tildelingskriteriet må være i overensstemmelse med de grunnleggende kravene i anskaffelsesloven § 4	648
7.1	Utgangspunkter	648
7.2	Klarhetskravet	648
7.3	Kravet til likebehandling	650
7.4	Kravet til forholdsmessighet	650
7.5	Krav til konkurranse	651
8	Kriteriene skal være egnet til å rangere tilbudene	651
9	Lavest pris / priskriterier	652
9.1	Overordnet	652
9.2	Pris skal som hovedregel være et tildelingskriterium	652
9.3	Større deler av anskaffelsen kan ikke holdes utenfor priskriteriet	652
9.4	Påslagsprosjenter, rabatter med videre	652
10	Lavest kostnad / kostnadskriterier	653
10.1	Utgangspunkter	653
10.2	Oppdragsgiveren må angi beregningsmåten	654
10.3	Omstillingskostnader, opplæring, administrasjonskostnader med videre	654
11	Beste forhold mellom pris/kostnad og kvalitet	655
11.1	Utgangspunkter	655
11.2	Eksempler på mulige tildelingskriterier	655
11.2.1	Kvalitet med videre	655
11.2.2	Kompetanse og erfaring	656
11.2.3	Referanser	657
11.2.4	Egne erfaringer	657
11.2.5	Intervju	658
11.2.6	Oppdragsforståelse	658
11.2.7	Kvalitetssikring	658
11.2.8	Leveringssikkerhet	658

11.2.9	Gjennomføringsevne	659
11.2.10	Kapasitet	660
11.2.11	Graden av oppfyllelse av kravspesifikasjonen eller kontraktsvilkårene	660
11.2.12	Tilbudt materiell, utstyr med videre	661
11.2.13	Funksjonalitet	661
11.2.14	Samarbeidsevne	661
11.2.15	Responstid, lokal tilstedeværelse	661
11.2.16	Brukertilfredshet	662
11.2.17	Miljøforhold.	662
11.2.18	Sosiale hensyn	663
11.3	Universell utforming	663
12	Vekting og prioritering av tildelingskriterier	664
12.1	Generelt om prioritering og vekting	664
12.2	Hovedregel: Vekting.	664
12.2.1	Utgangspunkter	664
12.2.2	Oppdragsgiverens valg av det enkelte tildelingskriteriets vekt	665
12.2.3	Hvilke rammer (utslag) for vektingen kan oppdragsgiveren benytte?	665
12.2.4	Flere tildelingskriterier kan ikke samles i ett vektet kriterium	666
12.2.5	Vekting av underkriterier.	667
12.3	Unntak: Prioritering dersom vekting ikke er mulig.	667
13	Krav til dokumentasjon av tildelingskriteriene	668
14	Konsekvensen av bruk av ulovlige tildelingskriterier eller ulovlig vekting eller prioritering av tildelingskriteriene	668
§ 18-2 Beregning av livssyklus kostnader.		669
1	Overordnet	670
<i>Kapittel 19. Kontraktsvilkår, bruk av underleverandører og oppdeling av anskaffelser</i>		
§ 19-1 Kontraktsvilkår		670
1	Oppdragsgiverens valg av kontraktsvilkår.	671
2	Hvilke kontraktsvilkår kan stilles?.	671
3	Sosiale hensyn	672
4	Miljøhensyn	673
5	Kontraktsvilkårene skal angis i anskaffelsesdokumentene	673
6	Bruk av kontraktstandarder	673
7	Endringsklausuler	674
7.1	Behovet for endringsklausuler	674
7.2	Vilkårene for at en endringsklausul skal være lovlig.	674
7.3	Endringsbestemmelser i standardkontrakter	675
§ 19-2 Bruk av underleverandører.		675
1	Begrepet underleverandør	676
2	Retten til å benytte underleverandører – utgangspunkt og begrensninger.	676
3	Kritiske oppgaver.	676
4	Opplysninger om underleverandører	677
5	Ansvaret for gjennomføringen av kontrakten	678
§ 19-3 Begrensning av antallet ledd i leverandørkjeden		678
1	Formålet.	678
2	Når foreligger det plikt til å stille krav om begrensninger i antall ledd i leverandørkjeden?	678
3	Hva utgjør et ledd i leverandørkjeden?	679

4	Unntak, jf. annet ledd.	679
4.1	Nødvendig for å sikre tilstrekkelig konkurranse	679
4.2	Uforutsette omstendigheter etter kontraktsinngåelsen.	680
§ 19-4	Oppdeling av anskaffelser	680
1	Oppdeling av en anskaffelse i flere delkontrakter	680
2	Begrunnelsesplikt.	681
<i>Kapittel 20. Frister</i>		
§ 20-1	Fastsettelse av frister	682
1	Overordnet	683
2	Anskaffelsens kompleksitet med videre	683
3	Befaring med videre.	683
4	Forlengelse av tilbudsfristen	684
4.1	Generelt	684
4.2	Endringer med videre av anskaffelsesdokumentene	684
4.3	Andre tilfeller der oppdragsgiveren har plikt til å forlenge tilbudsfristen	685
§ 20-2	Minimumsfrister i en åpen anbudskonkurranse.	685
1	Overordnet	686
2	Hovedregel om tilbudsfrist.	686
3	Forkortelse av tilbudsfristen ved veiledende kunngjøring.	686
4	Hasteprosedyre.	687
§ 20-3	Minimumsfrister i en begrenset anbudskonkurranse.	687
1	Overordnet	688
2	Frist for forespørsel om deltakelse.	689
3	Tilbudsfristen	689
3.1	Hovedregel	689
3.2	Særregel for ikke-statlige oppdragsgivere	689
3.3	Forkortede frister ved veiledende kunngjøring	690
4	Hasteprosedyre.	690
§ 20-4	Minimumsfrister i en konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring	691
1	Overordnet	691
2	Frist for forespørsel om deltakelse.	691
3	Tilbudsfrist.	691
3.1	Hovedregel	691
3.2	Særregel for ikke-statlige oppdragsgivere	692
3.3	Forkortede frister ved veiledende kunngjøring	692
4	Hasteprosedyre.	693
§ 20-5	Minimumsfrister i en konkurranse om innovasjonspartnerskap og konkurranspreget dialog.	693
1	Overordnet	693
2	Forespørsel om deltakelse	694
3	Tilbudsfrist.	694
§ 20-6	Vedståelsesfrist	694
1	Overordnet	694
2	Angivelse av vedståelsesfristen	695
3	Fristens lengde	695
4	Reviderte tilbud i en konkurranse med forhandling.	696
5	Forlengelse av vedståelsesfristen.	696
5.1	Oppdragsgiveren må sørge for forlengelse ved behov.	696
5.2	Hvem skal få mulighet til å forlenge vedståelsesfristen?.	697

5.3	Forlengelse av vedståelsesfristen før vedståelsesfristens utløp	698
5.4	Forlengelse av vedståelsesfristen etter utløpet av den opprinnelige vedståelsesfristen	698
5.4.1	Overordnet om vilkårene	698
5.4.2	«Innen rimelig tid»	699
5.4.3	Ingen vesentlig endring av grunnlaget for konkurransen eller leverandørens opprinnelige tilbud	699
6	Hva er konsekvensen dersom det inngås kontrakt etter vedståelsesfristens utløp?	700
§ 20-7 Frist for begjæring om midlertidig forføyning		700
1	Formålet med videre	701
<i>Kapittel 21. Kunngjøring</i>		
§ 21-1 Fremgangsmåten ved kunngjøringer		702
1	Kunngjøringens funksjon	702
2	Skjema for kunngjøring	703
3	Minstekrav til innhold i kunngjøringen	703
4	Språkkrav	704
5	Innsendelse	704
6	Avvisning av kunngjøringer	704
7	Offentliggjøring av kunngjøringen	704
8	Oppdragsgiveren bundet av opplysningene gitt i kunngjøringen	705
§ 21-2 Kunngjøring av konkurranse		705
1	Overordnet om krav om kunngjøring	706
2	Krav til innhold av kunngjøringen	707
2.1	Oversikt over hva kunngjøringen skal inneholde	707
2.2	Om oppdragsgiveren	707
2.3	Anskaffelsens omfang	708
2.4	Rammeavtaler og dynamiske innkjøpsordninger	708
2.5	CPV-kode	709
2.6	Delleveranser	709
3	Forhåndskunngjøring	709
§ 21-3 Veiledende kunngjøring		710
1	Overordnet	710
2	Krav til innhold	710
§ 21-4 Kunngjøring på kjøperprofil		710
1	Om bestemmelsen	711
§ 21-5 Intensjonskunngjøring		711
1	Når kan oppdragsgiveren benytte intensjonskunngjøring?	711
2	Intensjonskunngjøringens innhold	712
3	Leverandørens mulighet til å reagere	712
4	Hvilken betydning har det at det er kunngjort en intensjonskunngjøring?	712
§ 21-6 Kunngjøring av kontraktsinnngåelse		713
1	Krav til kunngjøring av konkurranseresultatet	713
2	Innholdet i kunngjøringen av konkurranseresultatet	714
3	Opplysninger som kan unntas fra kunngjøringen av konkurranseresultatet	714
<i>Kapittel 22. Kommunikasjon</i>		
§ 22-1 Krav om bruk av elektronisk kommunikasjon		715
1	Plikt til å benytte elektroniske kommunikasjonsmidler ved gjennomføringen av anskaffelser	715

2	Muntlig kommunikasjon kan også benyttes	716
§ 22-2 Generelle krav til verktøy og løsninger som brukes til elektronisk kommunikasjon		
1	Hovedregel: Kommunikasjonsverktøy skal være ikke-diskriminerende og alminnelig tilgjengelig	717
2	Ikke begrense tilbyderes mulighet for å delta i konkurransen	717
3	Alle opplysninger som er nødvendig for å levere forespørsel eller tilbud, skal være tilgjengelig	718
4	Unntaksvis bruke verktøy og løsninger som ikke er allment tilgjengelig ...	719
§ 22-3 Krav til mottak og oppbevaring av forespørsler om å delta i konkurransen og tilbud med videre		
1	Krav til konkurransegjennomføringsverktøyet	719
§ 22-4 Unntak fra kravet om bruk av elektronisk kommunikasjon		
1	Når oppdragsgiveren kan velge å benytte andre kommunikasjonsmidler ...	721
2	Når oppdragsgiveren er forpliktet til å benytte andre kommunikasjonsmidler	722
3	Anskaffelsesprotokollen	722
§ 22-5 Bruk av elektroniske signaturer mv.		
1	Når kan oppdragsgiveren kreve bruk av elektronisk signatur?	723
<i>Kapittel 23. Gjennomføring av konkurransen</i>		
Fremgangsmåte og invitasjoner		
§ 23-1 Fremgangsmåte ved valg av leverandør		
1	Fremgangsmåten	724
§ 23-2 Invitasjon til å gi tilbud, delta i dialog eller bekrefte interesse		
1	Invitasjon til å inngi tilbud eller å delta i dialogen	725
2	Bruk av forhåndskunngjøring	726
3	Hvilke opplysninger skal invitasjonen inneholde?	726
Tilbudet		
§ 23-3 Tilbudet		
1	Krav til skriftlighet og bindende tilbud	727
2	Leverandørens risiko for utforming av tilbudet	727
3	Hvorvidt en tilbyder kan si seg ubundet av tilbudet i henhold til avtalerettslige prinsipper	727
4	Tolkning av tilbud	729
4.1	Objektiv fortolkning	729
4.2	Presumpsjonsprinsippet og uklarhetsregelen	729
§ 23-4 Alternative tilbud		
1	Hva er et alternativt tilbud?	731
2	Oppdragsgiverens rett til å åpne for eller kreve alternative tilbud	732
3	Hva oppdragsgiveren må huske på når det åpnes for alternative tilbud. ...	733
3.1	Angivelse av absolutte krav	733
3.2	Særlige krav til utformingen av de alternative tilbudene	733
3.3	Tildelingskriteriene	733
4	Begrensninger i adgangen til å avvise visse alternative tilbud.	733
§ 23-5 Ettersending av opplysninger og dokumentasjon		
1	Overordnet	734
2	Oversikt over vilkårene	735
3	Hva kan ettersendes, suppleres og avklares?	735
4	Forutsetning: Tilbudet er mangelfullt	735
5	Grensene for avklaringsadgangen i EU-retten	736

6	Er anskaffelsesforskriften § 23-5 på linje med avklaringsadgangen i EU-retten?	737
7	Når «forbedres» tilbudet?	737
8	Særlig om dokumentasjon knyttet til kvalifikasjonskravene	739
8.1	Vid ettersendingsadgang?	739
9	Opplysninger og dokumentasjon som gjelder selve tilbudet	740
9.1	Grensene	740
9.2	Forhold som har betydning for rangeringen av tilbudene	740
9.3	Avklaringer som ikke har betydning for rangeringen	741
9.4	Tvil om det foreligger avvik/vesentlige avvik	741
9.5	Nærmere opplysninger om tekniske og funksjonelle forhold	742
9.6	Justeringer i tilbudte løsninger	743
9.7	Forhold som sannsynligvis er i orden	743
9.8	Feil i tilbudet	744
9.9	Motstridende informasjon	744
10	Avklaringsrett vs. avklaringsplikt	744
10.1	Hovedregel ingen avklaringsplikt	744
10.2	Unntaksvis en avklaringsplikt	745
11	Kort tilleggsfrist	746
12	Dokumentasjon av foretatte avklaringer	747
13	Avklaringer og ettersendelser etter tildeling av kontrakt	747
14	Innhenting av opplysninger på egen hånd	747
Gjennomføring av ulike anskaffelsesprosedyrer		
§ 23-6 Gjennomføring av åpen og begrenset anbudskonkurranse		748
1	Hva kjennetegner en anbudskonkurranse?	748
2	Forskjellen på en åpen og begrenset anbudskonkurranse	748
3	Forhandlingsforbudet ved anbudskonkurranser	748
3.1	Utgangspunkter	748
3.2	Når er grensen for hva som kan regnes som forhandlinger overtrådt?	749
3.3	Forhandlingsforbudets utstrekning i tid	750
4	Kontakt mellom oppdragsgiveren og leverandørene	750
§ 23-7 Gjennomføring av konkurranse med forhandling etter forutgående kunnngjøring og konkurranse om innovasjonspartnerskap		751
1	Overordnet	752
2	Hvem kan inngi forespørsel om deltakelse og tilbud?	752
3	Hvem skal det forhandles med?	753
4	Hva kan forhandlingene omfatte?	753
5	Begrensninger i adgangen til å endre på konkurransegrunnlaget	753
5.1	Forbudet mot å endre tildelingskriteriene og absolutte krav	753
5.2	Endringer i andre deler av konkurransegrunnlaget	754
5.3	Endringer etter mottak av siste reviderte tilbud	755
6	Hvordan endringer i konkurransegrunnlaget skal foretas	755
7	Veiledningsplikten	756
7.1	Nærmere om veiledningsplikstens innhold	757
8	Formkrav til reviderte tilbud	758
9	Er tidligere tilbud bindende når revidert tilbud er levert?	758
10	Avslutning av forhandlingene og endelig tilbud	758
10.1	Felles frist	758
10.2	Forhandlingsforbud	759
11	Dokumentasjon av forhandlingene	760
12	Oppdragsgiveren kan forbeholde seg rett til ikke å forhandle	761

13	Kort om konkurranse med forhandling uten forutgående kunngjøring	761
14	Særlig om konkurranse om innovasjonspartnerskap	762
§ 23-8	Gjennomføring av konkurransepreget dialog	762
1	Overordnet	762
2	Prekvalifisering	763
3	Invitasjon til deltakelse – konkurransegrunnlag	763
4	Dialogen	763
5	Godtgjørelse for deltakelse i konkurransen	765
§ 23-9	Avslutning av konkurransepreget dialog	765
1	Avslutning av dialogen	765
2	Tilbudsfasen	766
2.1	Invitasjon til å inngi tilbud	766
2.2	Hvem kan inngi tilbud?	766
2.3	Krav til tilbudene	766
3	Evalueringsfasen	767
3.1	Overordnet	767
3.2	Tildelingskriterier	767
3.3	Avklaringsadgang	767
4	Etter valg av leverandør	768
§ 23-10	Fellesregler om gjennomføring av forhandlinger og dialog	768
1	Overordnet	769
2	Krav til likebehandling	769
3	Opplysninger som kan gi noen leverandører en fordel på en diskriminerende måte	769
4	Hemmelighold av fortrolige opplysninger	770
5	Andre rammer for oppdragsgiverens frihet til å organisere gjennomføringen av forhandlinger eller dialogen?	771
§ 23-11	Reduksjon av antallet tilbud eller løsninger	772
1	Overordnet	772
2	Reduksjon ved avslutning av hver fase	773
3	Første reduksjon på grunnlag av de skriftlige tilbudene eller løsningsforslagene	773
4	Nedvalg med bakgrunn i tildelingskriteriene	773
4.1	Utgangspunktet	773
4.2	Konkurranse med forhandling	774
4.3	Konkurransepreget dialog	774
5	Rimelig tid til å utarbeide reviderte tilbud og løsningsforslag	775
6	Tilstrekkelig konkurranse i avsluttende fase	775
7	Kan tilbud/løsninger som ikke er tatt med videre, tas inn i konkurransen igjen?	776
8	Begrunnelse for forkastet tilbud	776
9	Særlig om konkurranse med forhandling uten forutgående kunngjøring	776
<i>Kapittel 24. Avvisning</i>		
1	Overordnet om avvisning	777
1.1	Formålet med avvisningsreglene	777
1.2	Rett og plikt til avvisning	777
Avvisning på grunn av formalfeil		
§ 24-1	Avvisning på grunn av formalfeil	778
1	Overordnet	778
2	Plikt til å avvise	778
2.1	Tilbud ikke levert inn innen fastsatte frister	778

2.2	Manglende elektronisk innlevering av tilbud.	780
3	Rett til å avvise.	780
3.1	Forespørsel om deltakelse ikke er inngitt innen fristen	780
3.2	Forespørselens eller tilbudets utforming	781
3.2.1	Når foreligger det rett til å avvise?	781
3.2.2	Særlig om språkkrav	781
Avvisning på grunn av forhold ved leverandøren		
§ 24-2 Avvisning på grunn av forhold ved leverandøren		
1	Overordnet.	783
2	Plikt til å avvise	784
2.1	Manglende oppfyllelse av kvalifikasjonskravene	784
2.1.1	Overordnet om avvisningsplikten	784
2.1.2	Kvalifikasjonskravet og ikke dokumentasjonskravet som må være oppfylt.	784
2.1.3	Leverandørens risiko at nødvendig informasjon om kvalifikasjonene er gitt.	785
2.1.4	Eksempler fra praksis hvor avvisning har vært vurdert.	786
2.2	Manglende innbetaling av skatter og avgifter	788
2.2.1	I hvilke tilfeller foreligger avvisningsplikt	788
2.2.2	Krav om forholdsmessighet.	789
2.3	Inhabilitet.	789
2.4	Deltakelse i forberedelse av konkurransen	790
2.4.1	Overordnet.	790
2.4.2	Urimelig konkurransefordel	790
2.4.3	Mulighet til å godtgjøre at rådgiverrolle ikke har gitt urimelig konkurransefordel.	791
2.4.4	Eksempler fra praksis	792
2.4.5	Hvem som ikke kan delta i den etterfølgende konkurransen	793
2.5	Rettskraftig dømt eller vedtatt forelegg for visse typer kriminalitet.	793
2.5.1	Overordnet.	793
2.5.2	Rettskraftig dømt eller vedtatt forelegg.	794
2.5.3	Hvilke forhold som rammes av bestemmelsen	794
2.5.4	«Er kjent med».	795
2.5.5	Praksis	795
3	Rett til å avvise.	795
3.1	Krav om forholdsmessighet.	795
3.2	Manglende betaling av skatter og avgifter.	796
3.3	Konkurs med videre.	797
3.3.1	Når oppdragsgiveren kan avvise	797
3.3.2	Leverandørens dokumentasjon	798
3.4	Alvorlige eller gjentatte brudd på regler om miljø, arbeidsforhold og sosiale forhold.	798
3.5	Interessekonflikt.	799
3.6	Inngåelse av konkurransevidende avtaler	799
3.6.1	Generelt	799
3.6.2	Leverandører som står i tilknytningsforhold til hverandre	800
3.6.3	Plikt til å nærmere undersøke forholdene	800
3.7	Vesentlige kontraktsbrudd i tidligere kontrakter	801
3.8	Grovt misvisende, feilaktige eller manglende opplysninger	802
3.8.1	Overordnet.	802

3.8.2	Hvilke forhold kan føre til avvisning.	803
3.8.3	Vesentlig innflytelse på oppdragsgiverens beslutning.	804
3.9	Forsøk på å påvirke beslutninger eller å få tilgang til fortrolige opplysninger.	804
3.10	Alvorlige feil begått i sitt yrke.	804
3.10.1	Overordnet.	804
3.10.2	Hvilke forhold rammes av bestemmelsen?	805
3.10.3	Dokumentasjon av forholdet.	806
4	Andre avvisningsgrunner.	806
5	Unntak begrunnet i allmenne hensyn.	806
§ 24-3 Identifikasjon		807
1	Utgangspunkter	807
2	Identifikasjon mellom en leverandør og fysiske personer	808
2.1	Identifikasjon ved avvisning etter anskaffelsesforskriften § 24-2(2).	808
2.2	Identifikasjon ved avvisning etter de øvrige bestemmelsene i anskaffelsesforskriften § 24-2	809
2.3	Hvilke personer skal eller kan identifiseres med leverandøren?	809
2.4	Må det straffbare forholdet være knyttet til yrkesutøvelsen?	810
2.5	Praksis fra tidligere regelverk som fortsatt anses som relevant	810
3	Identifikasjon mellom selskaper	811
§ 24-4 Utskiftning av underleverandører		813
1	Overordnet.	813
2	Krav om bytte av underleverandør mens konkurransen pågår	814
2.1	Når skal oppdragsgiveren kreve at en underleverandør byttes ut?	814
2.2	Når kan oppdragsgiveren kreve at underleverandøren byttes ut?	814
3	Krav om bytte av underleverandør etter at kontrakt er inngått	815
4	Oppdragsgiverens rett til å kontrollere underleverandører	816
5	Underleverandører som leverandøren støtter seg på for å oppfylle kvalifikasjonskravene.	816
§ 24-5 Tiltak for å unngå avvisning etter § 24-2		816
1	Overordnet.	817
2	Tiltakene.	818
2.1	Erstatning.	818
2.2	Samarbeid med myndighetene.	818
2.3	Egnede tekniske, organisatoriske og personalmessige tiltak	818
2.4	Samtlige relevante tiltak skal være gjennomført	819
2.5	Krav om at tiltakene har ført til at leverandøren har «den nødvendige integritet» / tilstrekkelige tiltak	819
§ 24-6 Avvisningsperiode.		819
1	Overordnet.	820
2	Avvisningsperioden ved avvisning etter anskaffelsesforskriften § 24-2(2)	820
3	Avvisningsperioden for visse andre forhold	821
§ 24-7 Dokumentasjon for fravær av avvisningsgrunner		822
1	Overordnet.	822
2	Vandelsattest	823
3	Attest fra kompetent myndighet	823
3.1	Utgangspunkter	823
3.2	Nærmere om attest for betaling av skatter og avgifter.	823

3.3	Nærmere om attest for at leverandøren ikke er konkurs	824
4	Alternativ dokumentasjon	824
Avvisning på grunn av forhold ved tilbudet		
§ 24-8 Avvisning på grunn av forhold ved tilbudet		
1	Overordnet	825
2	Ikke bindende tilbud	826
3	Avvik fra anskaffelsesdokumentene – utgangspunkter	826
3.1	Avvisningsrett og avvisningsplikt	826
3.2	Begrepe avvik og forbehold	827
3.3	Når foreligger det avvik fra anskaffelsesdokumentene?	827
3.4	Betydningen av hvordan avviket er angitt	828
3.5	Betydningen av at det fremgår av tilbudet at det ikke foreligger avvik	828
4	Vesentlige avvik	829
4.1	Overordnet	829
4.2	Adgangen til å overprøve oppdragsgiverens vurdering av om et avvik er vesentlig	829
4.3	Når foreligger det vesentlige avvik? Utgangspunkter	830
4.4	Hvorvidt kravet fremstår som viktig	831
4.5	Mulig konkurransevidning – deltakende og potensielle leverandører	831
4.6	Forskyvning av risikoen for kontraktmessig oppfyllelse	832
4.7	Muligheten for å prissette avvikets økonomiske betydning	833
4.8	Avvik fra absolutte krav (minstekrav) i konkurransegrunnlaget	833
4.9	Betydningen av hvor presist krav avviket knytter seg til	834
4.10	Hvor stor del av anskaffelsen som er berørt av avviket	834
4.11	Hvorvidt avviket har betydning for gjennomføringen av anskaffelsen	835
4.12	Oppdragsgiverens mulighet til å pålegge tilleggs- og endringsarbeider	835
4.13	Manglende dokumentasjon på oppfyllelse av krav	835
4.14	Deltilbud hvor det ikke er åpnet for dette	835
5	Tvil om hvordan tilbudet skal sammenlignes med de øvrige tilbudene	836
6	Ikke-vesentlige avvik	837
7	Tilbudet virker unormalt lavt i forhold til ytelsen som tilbys på grunn av manglende oppfyllelse av regler om miljø med videre	837
7.1	Overordnet	837
7.2	Nærmere om oppdragsgiverens rett til å avvise	838
7.3	Avvisningsplikt i andre tilfeller enn dem som omfattes av anskaffelsesforskriften § 24-8(1)(c)?	839
7.4	Når virker et tilbud unormalt lavt?	839
7.5	Tilbudet som helhet eller deler som må være unormalt lavt?	840
7.6	Begrunnelsesplikt	840
8	Manglende oppfyllelse av regler om miljø, arbeidsforhold og sosiale forhold uten at tilbudet er unormalt lavt	841
9	Tilbudet overstiger oppdragsgiverens budsjett	841
10	Uakseptable tilbud	842
11	Avvisningsplikt i andre tilfeller enn dem som følger av anskaffelsesforskriften § 24-8(1)?	843
§ 24-9 Unormalt lave tilbud		
1	Overordnet	844
2	Skriftlig redegjørelse fra leverandøren	845

3	Rimelig frist til å fremlegge dokumentasjonen	846
4	Oppdragsgiverens vurdering	846
5	Særlig om offentlig støtte	847
Fremgangsmåten ved avvising		
§ 24-10 Fremgangsmåten ved avvising		847
1	Overordnet	848
2	Tidspunktet for avvisingsvurderingen	848
2.1	Snarest mulig	848
2.2	På ethvert tidspunkt i konkurransen	849
2.3	Kan avvente eventuelle avklaringer etter anskaffelsesforskriften § 23-5	849
2.3.1	Generelt	849
2.3.2	Særlig om vesentlige avvik	849
2.4	Bortfall av mulighet til å benytte en avvisingss grunn?	851
3	Meddelelse om avvising	852
3.1	Meddelelsen skal gis snarest mulig	852
3.2	Kort begrunnelse	853
3.3	Formkrav til meddelelsen	853
<i>Kapittel 25. Avslutning av konkurransen</i>		
§ 25-1 Meddelelse om valg av leverandør og begrunnelse		854
1	Krav til meddelelsen om tildeling	854
1.1	Overordnet	854
1.2	Formkrav til meddelelsen	855
1.3	Hvem har krav på meddelelse om tildeling?	855
1.4	Innholdet av meddelelsen	856
2	Begrunnelse ved tildeling	856
2.1	Overordnet	856
2.2	Konkret vurdering av hvor detaljert begrunnelsen skal være	857
2.3	Betydningen av at tildelingskriteriene legger opp til et vidt innkjøpsfaglig skjønn	858
2.4	Betydningen av hvor stor forskjell det er mellom tilbudene	858
2.5	Begrunnelsen må angi egenskaper ved det valgte tilbudet	859
2.6	Det er ikke tilstrekkelig å angi resultatet	859
2.7	Begrunnelsen skal knytte seg til tildelingskriteriene i konkurransen	860
2.8	Må totalpris angis?	860
2.9	Pris som eneste tildelingskriterium	861
2.10	Opplysninger om evalueringsmetode	861
2.11	Grunnlaget for vurderingen av om begrunnelsesplikten er oppfylt	861
2.12	Krav til å gi ytterligere informasjon?	862
2.13	Konsekvensen av at tilfredsstillende begrunnelse ikke er gitt	862
3	Muligheten for å unnta visse opplysninger fra begrunnelsen	862
4	Omgjøring av tildelingsbeslutningen	863
4.1	Når kan tildelingsbeslutningen omgjøres?	863
4.2	Begrunnelse i forbindelse med annullering av tildelingsbeslutningen	864
4.3	Fortsettelse av konkurransen etter annullering	864
4.3.1	Ny evaluering	864
4.3.2	Endringer i evalueringsmodellen	865
4.3.3	Adgangen til å fortsette med forhandlinger i en konkurranse med forhandling	866
4.4	Ny tildeling	867

5	Når kontrakt anses inngått	867
5.1	Hovedregelen	867
5.2	Kontrakt kan være inngått uten at den er undertegnet	868
5.3	Særlig om ulovlige direkte anskaffelser	869
§ 25-2	Karensperiode før inngåelse av kontrakt	869
1	Overordnet	869
2	Hvor lang skal karensperioden være?	870
3	Angivelse av karensperioden	871
4	Betydningen av at karensperioden løper	871
5	Unntak fra krav til karensperiode	871
5.1	Overordnet	871
5.2	Konkurranser/anskaffelser som ikke kunngjøres	872
5.3	En berørt leverandør	872
5.4	Kontrakter basert på rammeavtaler og dynamiske innkjøpsordninger	872
5.5	Konsekvens av at det ikke er angitt en frivillig karensperiode	873
6	Konsekvensen av brudd på reglene om karensperiode	873
§ 25-3	Suspensjon av oppdragsgivers adgang til å inngå kontrakt	873
1	Overordnet	874
2	I hvilke tilfeller inntre suspensjon?	874
3	Muntlige forhandlinger, eventuelt skriftlig behandling	875
4	Tidspunktet for inntreden av suspensjonen	875
5	Opphør av suspensjonen	875
§ 25-4	Avlysning av konkurransen	875
1	Overordnet	876
2	Når kan oppdragsgiveren avlyse?	876
3	Betydningen av tidspunktet for avlysningen	876
4	Rett til å avlyse: saklig grunn	877
4.1	Utgangspunkter for vurderingen	877
4.2	Økonomiske hensyn, herunder overskridelse av budsjettammer	878
4.3	Endringer i forutsetningene for konkurransen	879
4.4	Svakheter i konkurransegrunnlaget	880
4.5	Mangelfull planlegging	880
4.6	Manglende konkurranse	880
4.7	Forfeilet konkurranse	882
4.8	Oppdragsgiveren har begått feil i konkurransen	882
4.9	Delvis avlysning	883
4.10	Ønske om egenregi	884
4.11	Midlertidig forføyning	884
5	Plikt til å avlyse	885
5.1	Utgangspunkter	885
5.2	Ulovlig direkte anskaffelse	886
5.3	Feil ved gjennomføringen av konkurransen	887
5.4	Feil eller uklarheter i anskaffelsesdokumentene	887
5.5	Feil i konkurransegjennomføringsverktøyet	888
5.6	Ulovlig tildelingskriterium	889
5.7	Feil informasjon til leverandørene underveis i konkurransen	889
5.8	Motstrid mellom kunngjøring og konkurransegrunnlag	890
5.9	Vesentlige endringer av konkurransegrunnlaget	890
5.10	Brudd på anskaffelsesloven § 4	890
5.11	Konkurranse med forhandling	890
6	Meddelelse om avlysning	891
6.1	Snarest mulig	891

6.2	Meddelelsens innhold – begrunnelse	891
7	Kan en beslutning om avlysning omgjøres?	892
§ 25-5 Anskaffelsesprotokoll		892
1	Plikten til å føre protokoll	893
2	Anskaffelsesprotokollens innhold	894
2.1	Utgangspunkter	894
2.2	Beskrivelse av oppdragsgiver, anskaffelsen og prosedyre for anskaffelsen	894
2.3	Prekvalifisering	895
2.4	Deltakerne i konkurranse og eventuelle avvísninger	895
2.5	Inhabilitet og konkurransevriddning	896
2.6	Begrunnelse for valg av leverandør med videre	896
2.7	Avlysning	896
2.8	Andre vesentlige forhold og viktige beslutninger	897
3	Plikten til å føre protokoll ved rammeavtaler	897
4	Utsendelse av protokoll	897

Kapittel 26. Rammeavtaler, dynamiske innkjøpsordninger og gjennomføring av innovasjonspartnerskap

Rammeavtaler

§ 26-1 Rammeavtaler		898
1	Hva er en rammeavtale?	898
2	Inngåelse av rammeavtalen	899
3	Krav til angivelse av rammeavtalens omfang og vilkår	899
3.1	Generelt	899
3.2	Betydningen av verdiangivelsen	899
4	Hvilke regler gjelder ved bruk av rammeavtaler?	900
4.1	Overordnet	900
4.2	Hvem kan inngå kontrakter i medhold av en rammeavtale?	900
4.3	Hvilke avrop kan foretas	901
5	Rammeavtalers varighet	901
5.1	Hovedregel: fire år	901
5.2	Unntak; særlige forhold	902
5.3	Krav om kortere varighet i særlige tilfeller?	903
5.4	Varighet på de enkelte avropene	903
6	Vesentlig endring av kontraktsvilkårene i rammeavtalen	903
§ 26-2 Rammeavtaler med én leverandør		904
1	Avrop på rammeavtaler inngått med én leverandør	904
§ 26-3 Rammeavtaler med flere leverandører		905
1	Avrop på parallelle rammeavtaler	905
1.1	Overordnet	905
1.2	Hvordan avrop kan foretas	906
2	Fordelingsnøkkel	906
3	Minikonkurranse (gjenåpning av konkurransen)	907
3.1	Overordnet om gjennomføringen av minikonkurranse	907
3.2	Gjennomføring av minikonkurranse	908
3.2.1	Reglene for gjennomføring	908
3.2.2	Oppdragsgiverens henvendelse til leverandørene	908
3.2.3	Tilbudsfrist	908
3.2.4	Leverandørenes tilbud	909
3.2.5	Tildeling av oppdrag, karenperiode med videre	909
3.2.6	Hvilke andre regler gjelder ved gjennomføringen av minikonkurranse?	909

Dynamiske innkjøpsordninger

§ 26-4 Generelle regler om dynamiske innkjøpsordninger	909
1 Hva er en dynamisk innkjøpsordning?	910
2 Når kan dynamisk innkjøpsordning benyttes?	910
3 Opptak av leverandører i systemet	910
4 Fullt ut elektronisk innkjøpsprosess	911
5 Inndeling i ulike kategorier	911
§ 26-5 Etablering av en dynamisk innkjøpsordning	911
1 Regler som gjelder for etablering av ordningen	912
2 Varighet av innkjøpsordningen	912
3 Konkurranses grunnlaget	912
§ 26-6 Opptak i en dynamisk innkjøpsordning	912
1 Hvem kan tas opp i ordningen?	913
2 Frist for søknad om opptak	913
3 Frist for å kontrollere søknaden	913
§ 26-7 Anskaffelser under en dynamisk innkjøpsordning	914
1 Invitasjon til å delta i den enkelte konkurransen under ordningen	915
2 Frist for innlevering av tilbud	915
3 Valg av tilbud	915
4 Rett til å be leverandørene levere oppdatert ESPD-skjema	915

Gjennomføring av innovasjonspartnerskap

§ 26-8 Gjennomføring av innovasjonspartnerskap	916
1 Overordnet om bestemmelsen	916
2 Innovasjonsfasen	917
3 Avslutning av innovasjonspartnerskapet – reduksjon av antall partnere	918
4 Taushetsplikt	918
5 Vederlag	919
6 Anskaffelse av de utviklede ytelsene	919

*Kapittel 27. Elektroniske kataloger og elektroniske auksjoner***Elektroniske kataloger**

§ 27-1 Elektroniske kataloger	919
1 Elektroniske kataloger	920

Elektroniske auksjoner

§ 27-2 Generelle regler om elektroniske auksjoner	921
1 Hva er elektronisk auksjon?	921
2 Når kan elektronisk auksjon benyttes?	921
§ 27-3 Forberedelse av en elektronisk auksjon	922
1 Forberedelser av auksjonen	923
2 Kunngjøring/invitasjon til å bekrefte interesse	923
3 Anskaffelsesdokumentene	924
4 Forut for selve auksjonen skal tilbudene evalueres	924
§ 27-4 Gjennomføring av en elektronisk auksjon	924
1 Overordnet om gjennomføringen	925
§ 27-5 Avslutning av en elektronisk auksjon	926
1 Avslutning av auksjonen	926

Kapittel 28. Endringer i kontrakten og oppsigelse

§ 28-1 Endringer som er tillatt	926
1 Overordnet	927

2	Endringsklausuler	929
3	Rammer for lovlige prisendringer	929
3.1	Terskler for hvilke prisøkninger som tillates	929
3.1.1	Vilkårene	929
3.1.2	Kontraktens overordnede karakter må ikke endres	930
3.2	Hvilke prisreduksjoner kan aksepteres?	931
4	Tilleggsleveranser	931
4.1	Overordnet om vilkårene	931
4.2	Nødvendig tilleggsleveranse	932
4.3	Skifte av leverandøren kan ikke skje av tekniske eller økonomiske grunner	932
4.4	Skifte av leverandøren vil føre til betydelige vanskeligheter eller vesentlige ekstrakostnader for oppdragsgiveren	933
4.5	Prisøkningen kan ikke overstige 50 prosent av den opprinnelige kontraktsverdien	933
5	Uforutsette omstendigheter	934
5.1	Overordnet	934
5.2	Uforutsette omstendigheter	934
5.3	Nødvendig endring	935
5.4	Anskaffelsens overordnede karakter kan ikke endres	935
5.5	Prisøkningen kan ikke overstige 50 prosent av kontraktens opprinnelige verdi	935
6	Endring av kontraktspart	935
6.1	Overordnet om vilkårene	935
6.2	Omstrukturering	936
6.2.1	Overordnet	936
6.2.2	Endringer på eiersiden hos leverandøren	936
6.2.3	Overdragelse av kontrakt innad i et konsern – intern omstrukturering	937
6.2.4	Endring av selskapsform	937
6.2.5	Fusjon og fisjon	937
6.2.6	Konkurs og insolvens	938
6.3	Ny leverandør må oppfylle kvalifikasjonskravene	938
6.4	Ingen vesentlige endringer i kontrakten	938
7	Andre endringer som ikke er vesentlige	938
8	Kunngjøringsplikt i noen tilfeller	938
	§ 28-2 Vesentlige endringer	939
1	Overordnet	939
2	Når foreligger en vesentlig endring?	940
2.1	Oversikt over vilkårene	940
2.2	Påvirkning av konkurranseforholdet	941
2.3	Endring av økonomisk balanse	943
2.4	Betydelig endring av kontraktens omfang	944
2.4.1	Når foreligger det en betydelig endring?	944
2.4.2	Særlig om forlengelse av kontraktsperioden	945
2.5	Skifte av leverandør	945
2.5.1	Kan skifte av leverandør skje i andre tilfeller enn dem som er regulert i § 28-1(1)(e)?	945
2.5.2	Endringsklausuler	946
2.5.3	Reell, men ikke formell overføring av kontraktsansvar	946
2.5.4	Skifte av underleverandør	947
2.6	Andre forhold som kan føre til at endringen anses som vesentlig	947

2.6.1	Overordnet	947
2.6.2	Saklig behov for endringen	948
2.6.3	Endring av anskaffelsens overordnede karakter	949
2.6.4	En endring som ville ha utgjort en vesentlig endring av konkurransegrunnlaget etter anskaffelsesforskriften § 14-2.	949
2.6.5	Tilleggsleveranser og uforutsette omstendigheter	949
2.7	Særlig om misligholdssituasjonene	950
2.8	Særlig om endring av kontrakt ved forlik	951
3	Endringer på oppdragsgiversiden.	952
4	Hva er konsekvensen av at det foretas en vesentlig endring i kontrakten?	952
4.1	Endringen kan utgjøre en ulovlig direkte anskaffelse	952
4.2	Verdiberegning ved endringer	952
§ 28-3	Oppsigelse i særlige tilfeller	953
1	Adgang til oppsigelse.	953
<i>Kapittel 29. Samordnede innkjøp</i>		
§ 29-1	Anskaffelser som gjennomføres i fellesskap	954
1	Anskaffelser som gjennomføres i fellesskap	954
§ 29-2	Samordnede innkjøp med oppdragsgivere fra andre EØS-stater.	955
1	Overordnet om samordnede innkjøp med oppdragsgivere fra andre EØS-stater	956
2	Innkjøp gjennom innkjøpssentral i en annen EØS-stat	956
3	Fellesanskaffelser foretatt av oppdragsgivere fra forskjellige EØS-stater.	956
4	Juridisk enhet etablert for å gjennomføre felles anskaffelser	957
 Del IV. Anskaffelser av helse- og sosialtjenester		
<i>Kapittel 30. Anskaffelser av helse- og sosialtjenester</i>		
§ 30-1	Gjennomføring av konkurransen	958
1	Hvilke anskaffelser kan følge reglene i kapittel 30?	958
2	Betydningen av anskaffelsens verdi.	959
3	Hva er en helse- og sosialtjeneste?	959
4	Oppdragsgiverens fleksibilitet til selv å fastsette reglene for konkurransen	960
5	Angivelse av forhold som vil bli vektlagt ved valg av leverandører til å delta i konkurransen.	961
6	Angivelse av forhold som blir vektlagt ved valg av tilbud	961
7	Adgangen til å ta hensyn til særtrekkene ved helse- og sosialtjenester	961
7.1	Overordnet	961
7.2	Brukermedvirkning	962
8	Adgangen til å benytte «brukervalg» som tildelingskriterium.	962
9	Kontraktperioden	962
10	Hvilke krav gjelder til kommunikasjon i anskaffelsesprosessen?	963
11	Anskaffelsesprotokoll	963
§ 30-2	Reserverte kontrakter for visse helse- og sosialtjenester	964
1	Overordnet	964
2	Hvilke anskaffelser kan unntaksbestemmelsen benyttes for?	964
3	Hvilke leverandører kan få tildelt kontrakt?	965
4	Kontraktens varighet	965
§ 30-3	Kontrakter som reserveres for virksomheter med funksjonshemmede eller vanskeligstilte personer	965
1	Overordnet	965

§ 30-4 Tjenester til enkeltbrukere	966
1 Særlige regler om anskaffelser av helse- og sosialtjenester til enkeltbrukere.	966
2 Ikke mulig å gjennomføre en forsvarlig konkurranse	966
3 Brukeren har ikke samtykket til at oppdragsgiveren kan utgi taushetsbelagt informasjon	967
4 Hvilke regler gjelder for gjennomføringen av en anskaffelse i henhold til anskaffelsesforskriften § 30-4?	967
§ 30-5 Kunngjøring av konkurranse	968
1 Overordnet om bestemmelsen	968
2 Innholdet i kunngjøringen	968
3 Unntak fra kunngjøringsplikten	969
§ 30-6 Intensjonskunngjøring	969
1 Bruk av intensjonskunngjøring	969
§ 30-7 Kunngjøring av kontraktsinngåelse	969
1 Om bestemmelsen	969
§ 30-8 Meddelelse om valg av leverandør og begrunnelse for valget	969
1 Krav til meddelelse og begrunnelsesplikt	970
§ 30-9 Karensperiode før inngåelse av kontrakt	970
1 Karensperiodens lengde.	971
2 Unntak fra krav om karensperiode.	971
§ 30-10 Suspensjon av oppdragsgivers adgang til å inngå kontrakt	971
1 Suspensjon av retten til å inngå kontrakt	972

Del V. Plan- og designkonkurranser

Kapittel 31. Plan- og designkonkurranser

§ 31-1 Definisjon	972
1 Når må oppdragsgiveren benytte reglene i anskaffelsesforskriften del V?	972
2 Hva er en plan- og designkonkurranse?	973
3 Ren idékonkurranse eller tildeling av etterfølgende kontrakt	973
3.1 Oppdragsgiverens valg.	973
3.2 Ren idékonkurranse	973
3.3 Tildeling av tjenestekontrakt	974
4 Gjennomføring av plan- og designkonkurranse – overordnede regler.	974
§ 31-2 Kunngjøring	974
1 Kunngjøring av konkurransen	975
2 Kunngjøring av konkurranser resultatet.	975
§ 31-3 Organiseringen av en plan- og designkonkurranse og utvelgelsen av deltakere	976
1 Hvilke regler gjelder for gjennomføringen av en plan- og designkonkurranse?	976
2 Prekvalifisering	976
3 Opplysninger i kunngjøringen om evalueringskriteriene.	977
4 Øvrige regler for gjennomføringen av konkurransen	977
4.1 Konkurransesgrunnlag.	977
4.2 Valg av konkurranseform	977
4.3 Frister	978
4.4 Kvalifikasjonskrav	978
4.5 Tilbudets innhold	978

§ 31-4 Juryen	979
1 Sammensetningen av juryen	979
2 Juryens uavhengighet	980
3 Anonymitet	980
4 Juryens evaluering	980
5 Tildeling av etterfølgende kontrakt	981
 Del VI. Avsluttende bestemmelser	
<i>Kapittel 32. Avsluttende bestemmelser</i>	
§ 32-1 Ikrafttredelse	982
§ 32-2 Overgangsregler	982
1 Skjæringstidspunktet	982
 Litteratur	985
 Lovregister	987
 Domsregister	992
 Stikkord	1021